PROJEKT Z ZUS

Patronat Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej
oraz Ministra Edukacji Narodowej

PROJEKT Z ZUS

PROJEKT EDUKACYJNY DLA SZKÓŁ PODSTAWOWYCH
MATERIAŁY DLA NAUCZYCIELA

PROJEKT Z ZUS

PROJEKT EDUKACYJNY
DLA SZKÓŁ PODSTAWOWYCH

MATERIAŁY DLA NAUCZYCIELA

OPRACOWANIE MERYTORYCZNE:
Zakład Ubezpieczeń Społecznych

OPRACOWANIE METODYCZNE:
Marta Koch-Kozioł

PROJEKT GRAFICZNY:
Magdalena Kutwin

RYSUNKI:
Katarzyna Rożek, Krzysztof Kałucki, Beata Smugaj

SKŁAD:
Poligrafia ZUS. Zam. nr 2371/26

OPRACOWANIE REDAKCYJNE: Zakład Ubezpieczeń Społecznych

© Copyright by Zakład Ubezpieczeń Społecznych

Warszawa 2026

Wydanie IX

ISBN 978-83-68286-26-7

WYDAWCA:
Zakład Ubezpieczeń Społecznych
ul. Szamocka 3, 5
01–748 Warszawa
www.zus.pl/edukacja

Szanowni Państwo,

oddajemy w Państwa ręce materiał edukacyjny do programu „Projekt z ZUS". Mamy nadzieję, że stanie się on ciekawym i angażującym doświadczeniem zarówno dla Państwa, jak i dla uczniów.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych od ponad 90 lat towarzyszy obywatelkom i obywatelom Polski w ich codziennym życiu. Realizuje szeroki wachlarz zadań, wynikających z konstytucyjnego prawa do zabezpieczenia społecznego, zagwarantowanego w art. 67 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

ZUS wypłaca emerytury, renty i zasiłki – a od 1 lipca 2025 r. również nową rentę wdowią. Od kilku lat odpowiada także za realizację świadczeń rodzinnych, takich jak 800+ i dobry start czy wprowadzony w 2024 r. program Aktywny Rodzic. Instytucja prowadzi też programy profilaktyki, rehabilitacji i prewencji wypadkowej. Lekarze orzecznicy ZUS oceniają zdolność do pracy i kontrolują zasadność korzystania ze zwolnień lekarskich. ZUS odpowiada również za zbieranie składek na ubezpieczenia społeczne oraz zdrowotne – te ostatnie przekazuje do Narodowego Funduszu Zdrowia.

Nowoczesna edukacja to fundament rozwoju Polski, a jej nieodłącznym elementem jest edukacja ekonomiczna, obejmująca także tematykę ubezpieczeń społecznych. „Projekt z ZUS" stanowi doskonałe wprowadzenie do tych zagadnień. Choć na początku mogą się one wydawać skomplikowane, dzięki odpowiedniemu podejściu stają się zrozumiałe i interesujące. Połączenie nauki z elementami zabawy i twórczej pracy przynosi świetne efekty – potwierdzają to tysiące uczniów i nauczycieli, którzy już wzięli udział w projekcie.

„Projekt z ZUS" to także doskonała baza do dalszego pogłębiania wiedzy w ramach programu „Lekcje z ZUS" oraz Olimpiady „Warto wiedzieć więcej o ubezpieczeniach społecznych", skierowanych do uczniów szkół ponadpodstawowych.

Dziękuję za Państwa zaangażowanie i pracę z młodzieżą. Wierzę, że udział w projekcie będzie dla Państwa inspirującym i wartościowym doświadczeniem.

Z wyrazami szacunku

Agnieszka Dziemianowicz-Bąk

Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

SPIS TREŚCI

Wstęp 3

Regulamin Projektu z ZUS dla szkół podstawowych 5

Harmonogram konkursu 2026/2027 15

Karta zgłoszenia szkoły do udziału w projekcie 16

Założenia projektu 17

Scenariusz lekcji 23

Prezentacja na lekcję 27

Materiały dodatkowe 48

REGULAMIN PROJEKTU Z ZUS

DLA SZKÓŁ PODSTAWOWYCH

2. W skład pakietu do projektu wchodzą:
   1) harmonogram konkursu (załącznik 1 do regulaminu);
   2) karta zgłoszenia szkoły do udziału w projekcie (załącznik 2 do regulaminu);
   3) założenia do projektu (załącznik 3 do regulaminu);
   4) scenariusz lekcji (załącznik 4 do regulaminu);
   5) prezentacja na lekcję (załącznik 4a do regulaminu);
   6) mapa myśli (załącznik 4b do regulaminu);
   7) karta oceny filmu, rolki, plakatu, komiksu dla komisji szkolnej (załączniki 5a, 5b, 5c, 5d do regulaminu);
   8) karta projektu (załącznik 6 do regulaminu);
   9) karta pracy zespołu (załącznik 7 do regulaminu);
   10) karta samooceny uczennicy realizującej projekt, karta samooceny ucznia realizującego projekt (załączniki 8a, 8b do regulaminu);
   11) protokół z etapu wojewódzkiego (załącznik 9 do regulaminu);
   12) dane adresowe komisji wojewódzkich (załącznik 10 do regulaminu);
   13) ankieta dla nauczycieli uczestniczących w projekcie (załącznik 11 do regulaminu);
   14) ankieta dla uczniów uczestniczących w projekcie (załącznik 12 do regulaminu);
   15) zgoda na publikację prac wykonanych w ramach „Projektu z ZUS", danych dziecka oraz na rozpowszechnianie wizerunku (załącznik 13 do regulaminu).

3. Na wniosek nauczyciela opiekującego się projektem koordynator ds. komunikacji społecznej i edukacji we właściwym oddziale ZUS może udzielić wsparcia merytorycznego, w szczególności przeprowadzić lekcję dotyczącą ubezpieczeń społecznych.

4. Materiały dodatkowe, które można wykorzystać przy realizacji projektu, są dostępne na stronie www.zus.pl/edukacja.

§ 4

Rozpoczęcie projektu

1. Realizacja projektu rozpoczyna się od lekcji poświęconej ubezpieczeniom społecznym. Lekcja stanowi podstawę merytoryczną do dalszej pracy uczniów nad projektem oraz przygotowania pracy konkursowej „Dlaczego ubezpieczenia społeczne są ważne".

2. Podczas zajęć wprowadzających nauczyciel opiekujący się projektem przedstawia uczniom zakres tematyczny projektu, jego cele oraz zasady przygotowania pracy konkursowej.

3. Nauczyciel opiekujący się projektem omawia z uczniami:
   1) czas realizacji projektu;
   2) dopuszczalne formy wykonania pracy;
   3) sposób zbierania informacji i dokumentowania pracy;
   4) podział zadań w zespole i zasady współpracy;
   5) kryteria oceny prac;
   6) sposób prezentacji przygotowanych prac;
   7) sposób podsumowania projektu.

4. W przypadku pytań dotyczących realizacji projektu nauczyciel opiekujący się projektem może zwrócić się o wyjaśnienia do koordynatora ds. komunikacji społecznej i edukacji we właściwym oddziale ZUS. Na wniosek nauczyciela opiekującego się projektem koordynator ds. komunikacji społecznej i edukacji we właściwym oddziale ZUS może udzielić wsparcia merytorycznego, w szczególności przeprowadzić lekcję dotyczącą ubezpieczeń społecznych.

Regulamin „Projektu z ZUS” dla szkół podstawowych

§ 1

Cel projektu

1. Celem „Projektu z ZUS”, zwanego w dalszej części regulaminu „projektem”, jest upowszechnienie wiedzy o ubezpieczeniach społecznych wśród uczniów szkół podstawowych.
2. Zadaniem uczestników projektu jest wykonanie materiału wyjaśniającego, dlaczego ubezpieczenia społeczne są ważne, zwanego w dalszej części regulaminu „pracą”.
3. Prace biorą udział w konkursie na najlepszą pracę wyjaśniającą, dlaczego ubezpieczenia społeczne są ważne, zwanym w dalszej części regulaminu „konkursem”.

§ 2

Warunki realizacji projektu

1. Projekt realizuje Zakład Ubezpieczeń Społecznych we współpracy ze szkołami podstawowymi, które zgłoszą udział w projekcie zgodnie z zasadami określonymi w regulaminie projektu, w tym zgodnie z załącznikami 1 i 2.
2. Udział szkoły w projekcie jest dobrowolny i wymaga przesłania karty zgłoszenia szkoły zgodnie ze wzorem z załącznika 2 w terminie określonym w harmonogramie projektu (załącznik 1).
3. Szkoła uczestnicząca w projekcie zapewnia we własnym zakresie warunki organizacyjne niezbędne do realizacji projektu, w szczególności miejsce, opiekę nauczyciela oraz możliwość przeprowadzenia zajęć i przygotowania pracy konkursowej, a także materiały potrzebne uczniom do przygotowania pracy konkursowej.
4. Szkoła realizuje projekt z wykorzystaniem materiałów edukacyjnych przygotowanych przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych.
5. Zakład Ubezpieczeń Społecznych zapewnia szkołom uczestniczącym w projekcie materiały edukacyjne (scenariusz lekcji, prezentację, podręcznik dla nauczyciela, pomoce dydaktyczne, m.in. karty ćwiczeń dla uczniów) i dokumentację niezbędną do jego realizacji (załączniki do regulaminu 2–13: karta zgłoszenia, karta oceny prac, karta projektu i pozostałe).
6. Realizacja projektu odbywa się zgodnie z harmonogramem, regulaminem konkursu oraz dokumentacją określoną w załącznikach 2–13 do regulaminu.

§ 3

Pakiet do projektu

1. Zakład Ubezpieczeń Społecznych, zwany w dalszej części regulaminu „Zakładem”, zapewnia pakiet do projektu, materiały dodatkowe oraz opiekę merytoryczną.

§ 5

Czas realizacji projektu

1. Czas realizacji projektu powinien wynosić od dwóch do ośmiu tygodni.
2. Szczegółowe terminy poszczególnych etapów projektu i konkursu określa harmonogram, który jest częścią dokumentacji projektu.

§ 6

Formy wykonania pracy

1. Uczestnicy projektu przygotowują pracę konkursową w jednej z następujących form:
   a) **film** — materiał audiowizualny o długości maksymalnie 5 minut, przygotowany w formacie mp4 i dostarczony na nośniku danych albo za pośrednictwem elektronicznej usługi umożliwiającej pobranie pliku. Wymagany format obrazu: poziomy 16:9, np. 1920 × 1080 px;
   b) **rolka** — materiał audiowizualny o długości maksymalnie 90 sekund, przygotowany w formacie mp4 i dostarczony na nośniku danych albo za pośrednictwem elektronicznej usługi umożliwiającej pobranie pliku. Wymagany format obrazu: pionowy 9:16, np. 1080 × 1920 px;
   c) **plakat** — praca plastyczna wykonana ręcznie w formie papierowej w formacie niewiększym niż A0 (841 mm x 1189 mm). Plakat powinien zawierać hasło i przekaz edukacyjny dotyczący znaczenia ubezpieczeń społecznych;
   d) **komiks** — praca plastyczna wykonana ręcznie w formie papierowej, składająca się z minimum 5 scenek, w formacie A4 (210 mm x 297 mm) albo A3 (297 mm x 420 mm). Komiks powinien przedstawiać krótką historię lub sytuację wyjaśniającą znaczenie ubezpieczeń społecznych.
2. Uczestnik projektu wykonuje pracę w jednej wybranej formie.
3. Praca może zostać przygotowana przez zespół liczący od 2 do 5 uczniów w przypadku form określonych w § 6 punkt 1 lit. c i d lub od 2 do 7 uczniów w przypadku form określonych w § 6 punkt 1 lit. a i b.
4. Film i rolka nie mogą naruszać praw autorskich ani praw pokrewnych osób trzecich. W przypadku wykorzystania muzyki, zdjęć, grafik, fragmentów nagrań lub innych materiałów pochodzących z zewnętrznych źródeł uczestnicy powinni korzystać wyłącznie z materiałów, do których posiadają prawa albo które zostały udostępnione do bezpłatnego wykorzystania zgodnie z warunkami licencji.
5. W przypadku, gdy film albo rolka zawiera muzykę lub inne elementy, które uniemożliwiają publikację pracy ze względu na możliwe naruszenie praw autorskich lub ograniczenia licencyjne, Zakład Ubezpieczeń Społecznych może odstąpić od publikacji pracy albo opublikować ją po wyciszeniu ścieżki dźwiękowej lub usunięciu elementu naruszającego prawa osób trzecich.
6. Szkoła zapewnia ze swoich środków warunki organizacyjne niezbędne do realizacji projektu oraz materiały potrzebne uczniom do przygotowania pracy konkursowej.

§ 7

Informacje potrzebne do wykonania projektu

1. Uczestnicy projektu otrzymują informacje potrzebne do wykonania projektu podczas lekcji dotyczącej ubezpieczeń społecznych oraz zajęć prowadzonych przez nauczyciela opiekującego się projektem. Informacje te stanowią podstawę do przygotowania pracy konkursowej wyjaśniającej, dlaczego ubezpieczenia społeczne są ważne.

2. Uczestnicy projektu mogą korzystać z materiałów edukacyjnych przygotowanych przez ZUS oraz innych źródeł informacji wskazanych przez nauczyciela opiekującego się projektem.
3. Nauczyciel opiekujący się projektem może zwrócić się do koordynatora ds. komunikacji społecznej i edukacji w najbliższym oddziale ZUS w celu uzyskania dodatkowych informacji dotyczących realizacji projektu (aktualna lista kontaktów: www.zus.pl/edukacja/kontakt).

§ 8

Rola nauczyciela opiekującego się projektem

1. Nauczyciel opiekujący się projektem wspiera uczniów w realizacji projektu. Na bieżąco monitoruje prace zespołu i poszczególnych jego członków oraz udziela konsultacji i wskazówek.
2. W razie problemów merytorycznych nauczyciel opiekujący się projektem może zwrócić się o pomoc do koordynatora ds. komunikacji społecznej i edukacji w najbliższym oddziale Zakładu (aktualna lista kontaktów: www.zus.pl/edukacja/kontakt).

§ 9

Kategorie wiekowe uczestników

1. Uczestnicy konkursu „Projekt z ZUS" oceniani są w dwóch kategoriach wiekowych:
   1) **kategoria I** – uczniowie klas IV–VI szkoły podstawowej,
   2) **kategoria II** – uczniowie klas VII–VIII szkoły podstawowej.
2. Prace konkursowe oceniane są odrębnie w każdej kategorii wiekowej i odrębnie dla każdej z form określonych w § 6.

§ 10

Konkurs na najlepszą pracę

1. W konkursie biorą udział prace stworzone przez uczestników projektu. Pracę w formie wymienionej w § 6 może wykonać od 2 do 7 osób. Konkurs przebiega w trzech etapach:
   1) etap szkolny,
   2) etap wojewódzki,
   3) etap centralny.
2. Terminy poszczególnych etapów konkursu określa harmonogram (załącznik 1 do regulaminu).
3. Dyrektorzy szkół biorących udział w konkursie powołują komisje szkolne, w skład których wchodzą przedstawiciele kadry nauczycielskiej.
4. Dyrektorzy wskazanych w załączniku 10 oddziałów Zakładu powołują komisje wojewódzkie, w skład których wchodzą przedstawiciele Zakładu, w tym koordynatorzy ds. komunikacji społecznej i edukacji z danego województwa. Członkami komisji wojewódzkiej mogą być również partnerzy społeczni, przedstawiciele kuratoriów oświaty itp.
5. Wykaz oddziałów Zakładu, w których zostały powołane komisje wojewódzkie, zawiera załącznik 10 do regulaminu.
6. Prezes Zakładu lub wyznaczona przez niego osoba powołuje komisję w Centrali Zakładu, w skład której wchodzą przedstawiciele Zakładu. Członkami komisji w Centrali Zakładu mogą być również partnerzy społeczni, przedstawiciele kuratoriów oświaty itp.

§ 11

Etap szkolny konkursu

1. Komisja szkolna ocenia prace konkursowe zgodnie z kryteriami określonymi w kartach oceny dla poszczególnych form pracy określonych w § 6 (załączniki 5a–5d do regulaminu).
2. Komisja szkolna wybiera najlepszą pracę w każdej z form określonych w § 6 w kategoriach wiekowych wskazanych w § 9.
3. Po wyborze jednej najlepszej pracy z każdej formy wymienionej w § 6 regulaminu w obu kategoriach wymienionych w § 9 komisje szkolne przesyłają do komisji wojewódzkich (wymienionych w załączniku 10 do regulaminu):
   — oryginały prac ocenionych najwyżej przez komisję szkolną;
   — karty oceny filmu, rolki, plakatu, komiksu w obu kategoriach wiekowych dla komisji szkolnej (załączniki 5a–5d do regulaminu);
   — zgodę na publikację prac wykonanych w ramach „Projektu z ZUS", danych dziecka oraz na rozpowszechnianie wizerunku (załącznik 13 do regulaminu).
4. Prace powinny być oznaczone w sposób umożliwiający identyfikację szkoły, autorów i nauczyciela opiekującego się projektem.
5. Nadesłanie prac na konkurs jest równoznaczne z uznaniem warunków niniejszego regulaminu.
6. Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie zwraca nadesłanych prac.
7. Zakończeniem szkolnego etapu może być publiczna prezentacja w szkole prac powstałych w trakcie realizacji projektu, np. podczas „Dnia z ZUS" w szkole.

§ 12

Etap wojewódzki konkursu

1. Komisje wojewódzkie wyłaniają najlepsze prace (I, II i III miejsce) w każdej z form wymienionych w § 6 w obu kategoriach wiekowych wymienionych w § 9 regulaminu, wg następujących kryteriów:
   1) poprawność merytoryczna – komisja przyznaje od 0 do 10 punktów.
      Poprawność merytoryczna oznacza zgodność treści pracy z materiałami przekazanymi przez ZUS w ramach „Projektu z ZUS".
   2) atrakcyjność przekazu, tj. inwencja twórcza i staranność wykonania – komisja przyznaje od 0 do 10 punktów.
      Przez staranność wykonania rozumie się dbałość o formę pracy, w tym: przejrzysty układ treści, czytelność tekstu, estetykę wykonania, spójność elementów graficznych, jakość dźwięku lub obrazu – jeśli dotyczy – oraz zgodność pracy z wymaganiami technicznymi określonymi w § 6 regulaminu.
2. Komisja wojewódzka może odstąpić od przyznania pierwszego miejsca, jeśli najwyżej oceniona praca nie spełnia wymagań określonych w § 6 oraz § 12 pkt 1 ppkt 2) regulaminu (w szczególności nie uzyska wymaganej liczby punktów lub zawiera błędy merytoryczne uniemożliwiające uznanie jej za pracę zgodną z materiałami przekazanymi przez ZUS).
3. Za pracę można uzyskać łącznie 20 punktów. Prace najwyżej punktowane zajmują odpowiednio I, II i III miejsce.

4. Komisje wojewódzkie przekazują:
   - najlepsze prace (po jednej w każdej z form wymienionych w § 6 regulaminu w obu kategoriach wiekowych wymienionych w § 9),
   - protokół z etapu wojewódzkiego (załącznik 9 do regulaminu) w postaci elektronicznej na adres edukacja@zus.pl i papierowej – jako załącznik do prac do Centrali Zakładu w terminie określonym w harmonogramie konkursu (załącznik 1 do regulaminu).
5. Do etapu centralnego kwalifikują się wyłącznie prace poprawne merytorycznie oraz spełniające wymogi formy wykonania pracy, określone w § 6.
6. Prace w formie filmu i rolki przekazuje się na nośniku danych albo za pośrednictwem elektronicznej usługi umożliwiającej pobranie pliku. Prace wykonane w formie papierowej przekazuje się również w postaci papierowej.
7. Wyniki etapu wojewódzkiego, obejmujące I, II, i III miejsce w każdej z form określonych w § 6 w obu kategoriach wiekowych wymienionych w § 9, są publikowane na stronie internetowej www.zus.pl/edukacja.
8. Informacja o wynikach etapu wojewódzkiego jest przekazywana szkołom uczestniczącym w konkursie w terminie określonym w harmonogramie projektu.

§ 13

Etap centralny konkursu

1. Komisja w Centrali Zakładu ocenia prace wybrane w etapie wojewódzkim (I miejsce) i wybiera z nich trzy najlepsze prace z każdej formy wymienionej w § 6 regulaminu w obu kategoriach wiekowych wymienionych w § 9. Komisja może nie przyznać I miejsca.
2. Prace są oceniane według następujących kryteriów:
   1) poprawność merytoryczna — od 0 do 10 punktów;
      Poprawność merytoryczna oznacza zgodność treści pracy z materiałami przekazanymi przez ZUS w ramach „Projektu z ZUS".
   2) atrakcyjność przekazu, w tym inwencja twórcza i staranność wykonania — od 0 do 10 punktów;
      Przez staranność wykonania rozumie się dbałość o formę pracy, w tym: przejrzysty układ treści, czytelność tekstu, estetykę wykonania, spójność elementów graficznych, jakość dźwięku lub obrazu – jeśli dotyczy – oraz zgodność pracy z wymaganiami technicznymi określonymi w § 6 regulaminu.
3. Za pracę można uzyskać łącznie 20 punktów.
4. Komisja w Centrali Zakładu może przyznać wyróżnienia.
5. Rozstrzygnięcie etapu centralnego konkursu odbędzie się zgodnie z harmonogramem konkursu (załącznik 1 do regulaminu).
6. Wyniki etapu centralnego, obejmujące I, II, i III miejsce w każdej z form określonych w § 6 w obu kategoriach wiekowych wymienionych w § 9, są publikowane na stronie internetowej www.zus.pl/edukacja.

§ 14

Nagrody

1. Autorzy prac, którzy zajęli I, II, III miejsce w etapie wojewódzkim konkursu, otrzymują nagrody rzeczowe w zależności od zajętego miejsca.
2. Autorzy prac zakwalifikowanych do etapu centralnego konkursu otrzymują upominek promujący edukację z ZUS.
3. Komisja wojewódzka może przyznać nagrodę „Za popularyzację wiedzy z zakresu ubezpieczeń społecznych" nauczycielowi opiekującemu się autorami prac zakwalifikowanych do etapu centralnego.
4. Autorzy prac najlepszych i wyróżnionych w etapie centralnym otrzymują nagrody rzeczowe w zależności od zajętego miejsca.
5. Najlepsze i wyróżnione w etapie centralnym prace są publikowane na stronie www.zus.pl/edukacja.

§ 15

Uprawnienia ZUS do wykorzystania prac

1. Zakład Ubezpieczeń Społecznych zastrzega sobie prawo do wykorzystania prac w celach informacyjno-promocyjnych na następujących polach eksploatacji:
   1) w swojej działalności bez jakichkolwiek ograniczeń;
   2) utrwalanie i zwielokrotnianie pracy w całości lub części dowolną techniką, w szczególności zapisu magnetycznego, komputerowego lub audiowizualnego;
   3) dystrybucja techniką cyfrową oraz w formie papierowej;
   4) rozpowszechnianie prac przez publiczne udostępnianie, w tym na stronie internetowej ZUS, w intranecie, mediach społecznościowych, podczas wydarzeń edukacyjnych oraz z wykorzystaniem nośników multimedialnych;
   5) tłumaczenie, przystosowywanie oraz wprowadzanie zmian w pracy w zakresie niezbędnym do jej publikacji lub wykorzystania w celach informacyjno-promocyjnych i edukacyjnych;
   6) w zakresie obrotu oryginałem albo egzemplarzami, na których pracę utrwalono – wprowadzanie do obrotu, użyczenie lub najem oryginału albo egzemplarzy pracy.
2. Szczegółowe zasady dotyczące publikacji prac, danych uczestników oraz wizerunku dziecka określają właściwe zgody, które są częścią dokumentacji projektu.

§ 16

Ewaluacja projektu

1. Projekt zostaje poddany ewaluacji.
2. Po zakończeniu projektu nauczyciele i uczniowie wypełniają ankietę ewaluacyjną przygotowaną przez ZUS (załączniki 11 i 12 do regulaminu).
3. Wypełnione ankiety w formie papierowej lub elektronicznej należy dostarczyć do najbliższego oddziału ZUS.
4. Wyniki ewaluacji mogą zostać wykorzystane do oceny realizacji projektu oraz doskonalenia kolejnych edycji.

Załączniki do regulaminu:

1. Harmonogram konkursu
2. Karta zgłoszenia szkoły do udziału w projekcie
3. Założenia projektu
4. Scenariusz lekcji
   a) Prezentacja na lekcję
   b) Mapa myśli – skojarzenia
5. Karta ocen
   a) Karta oceny filmu dla komisji szkolnej
   b) Karta oceny rolki dla komisji szkolnej
   c) Karta oceny plakatu dla komisji szkolnej
   d) Karta oceny komiksu dla komisji szkolnej
6. Karta projektu
7. Karta pracy zespołu
8. Karta samooceny
   a) Karta samooceny uczennicy realizującej projekt
   b) Karta samooceny ucznia realizującego projekt
9. Protokół z etapu wojewódzkiego konkursu w ramach „Projektu z ZUS”
10. Dane adresowe komisji wojewódzkich
11. Ankieta dla nauczycieli uczestniczących w projekcie
12. Ankieta dla uczniów uczestniczących w projekcie
13. Zgoda na publikację prac wykonanych w ramach „Projektu z ZUS”, danych dziecka oraz na rozpowszechnianie wizerunku

Harmonogram konkursu 2026/2027

Działanie	marzec–czerwiec 2027 r.					
I etap (szkolny) konkursu – wyłonienie najlepszych prac przez komisje szkolne	do 15 marca (poniedziałek)					
Dostarczenie najlepszych prac przez komisje szkolne do komisji wojewódzkich		do 2 kwietnia (piątek)				
II etap (wojewódzki) konkursu – wyłonienie najlepszych prac przez komisje wojewódzkie			do 23 kwietnia (piątek)			
Przekazanie elektronicznej wersji protokołów z przebiegu etapu wojewódzkiego do komisji centralnej na adres edukacja@zus.pl				do 30 kwietnia (piątek)		
Ogłoszenie na stronie www.zus.pl/edukacja autorów prac zakwalifikowanych do III etapu (centralnego)				do 7 maja (piątek)		
Przekazanie najlepszych prac przez komisje wojewódzkie do Centrali ZUS				do 10 maja (poniedziałek)		
III etap (centralny) konkursu – wyłonienie najlepszych prac przez komisję w Centrali ZUS					do 26 maja (środa)	
Opublikowanie informacji o zwycięzcach konkursu oraz publikacja najlepszych prac na stronie www.zus.pl/edukacja						do 1 czerwca (wtorek)

. . . . . .
(miejsce na pieczęć szkoły)

Karta zgłoszenia szkoły do udziału w projekcie

(wypełnij drukowanymi literami)

1. NAZWA SZKOŁY:

. . . . . .

2. ADRES SZKOŁY:

. . . . . .

3. LICZBA KLAS/UCZNIÓW, KTÓRZY WEZMĄ UDZIAŁ W PROJEKCIE:

. . . . . .

4. IMIĘ I NAZWISKO NAUCZYCIELA REALIZUJĄCEGO PROJEKT:

. . . . . .

5. KONTAKT DO NAUCZYCIELA (telefon, e-mail):

. . . . . .

6. CHĘĆ UCZESTNICTWA W SZKOLENIU/KONSULTACJI MERYTORYCZNEJ W ZUS:

TAK ◯ NIE ◯

7. LICZBA ZESZYTÓW DLA NAUCZYCIELA, KTÓRE CHCE OTRZYMAĆ SZKOŁA:

(miejscowość, data) (pieczątka dyrektora szkoły)

Zgłoszenie prześlij na adres e-mail koordynatora ds. komunikacji społecznej i edukacji w najbliższym oddziale Zakładu. Aktualną listę koordynatorów ds. komunikacji społecznej i edukacji znajdziesz na www.zus.pl/edukacja/kontakt.

Założenia projektu

Podstawa programowa kształcenia ogólnego kładzie duży nacisk na to, aby rozwijać u uczniów postawy, które umożliwiają sprawne funkcjonowanie we współczesnym świecie. Jedną z nich jest postawa aktywnego obywatela, bardzo istotna społecznie.

Podstawa programowa kształcenia ogólnego w szkole podstawowej zachęca nauczycieli, aby wykorzystywali metody aktywizujące. Jedną z nich jest projekt edukacyjny, który wspomaga nabywanie kompetencji społecznych, takich jak komunikacja i współpraca w grupie. Metoda projektu rozwija u uczniów przedsiębiorczość i kreatywność. W procesie kształcenia zaleca się wykorzystywanie innowacyjnych rozwiązań programowych, organizacyjnych i metodycznych – zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Edukacji z dnia 22 lipca 2026 r. w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół (Dz.U. poz. 1028).

Metoda projektu to nowoczesne podejście w edukacji, które angażuje uczniów w rozwiązywanie realnych problemów. Zamiast uczestniczyć w tradycyjnych lekcjach, pracują w zespołach nad konkretnym tematem, integrując wiedzę z różnych dziedzin. Dzięki temu nie tylko uczą się faktów, ale także rozwijają kluczowe kompetencje przyszłości: samodzielne i krytyczne myślenie, współpracę, efektywną komunikację, umiejętność rozwiązywania sytuacji konfliktowych. To podejście, które rozwija poczucie sprawstwa, stawia na samodzielność, odpowiedzialność, wzmacnia pewność siebie i integruje grupę, przygotowując uczniów do wyzwań dorosłego życia.

Metoda projektu stanowi współczesne podejście dydaktyczne, które odchodzi od pasywnej transmisji wiedzy na rzecz aktywnego i interdyscyplinarnego uczenia się. Uczniowie, pracując w zespołach, realizują zadania oparte na realnych problemach lub zagadnieniach, co wymaga od nich zintegrowania wiedzy i umiejętności z różnych dziedzin. Projekty mogą być elastycznie dostosowywane do potrzeb i zainteresowań uczniów, integrując treści z różnych przedmiotów, takich jak język polski, wiedza o społeczeństwie, edukacja obywatelska, a także elementy doradztwa zawodowego. Nauczyciel pełni funkcję facylitatora, który wspiera proces, a nie bezpośrednio wskazuje rozwiązania. Taki model pracy, wzbogacony o wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych, przygotowuje uczniów do wyzwań współczesnego świata.

Współczesna edukacja to projekty, które angażują. Nauczyciel nie jest już głównym źródłem wiedzy, ale przewodnikiem, który wspiera uczniów w realizacji ich pomysłów. Taki model pracy uczy samodzielności i pracy zespołowej, co jest kluczowe w świecie zawodowym, a wiedza staje się naturalnym efektem działania i współpracy.

Temat projektu edukacyjnego ma charakter interdyscyplinarny i umożliwia realizację zagadnień wynikających z podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej. W okresie stopniowego wdrażania nowej podstawy programowej „Projekt z ZUS” może być realizowany zarówno w powiązaniu z treściami wiedzy o społeczeństwie, przewidzianymi w dotychczasowej podstawie programowej, stosowanej w okresie przejściowym na podstawie § 4 ust. 2 rozporządzenia Ministra Edukacji z dnia 11 marca 2026 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym (Dz.U. poz. 378, z późn. zm.), jak i – wraz z kolejnymi etapami wdrażania nowej podstawy programowej – z treściami edukacji obywatelskiej. Nie są przy

tym konieczne zmiany organizacyjne w pracy szkoły. „Projekt z ZUS" może być realizowany także przez wychowawców, np. w ramach orientacji zawodowej (dla klas 4–6), na zajęciach z doradztwa zawodowego (klasy 7 i 8) oraz przez specjalistów (np. pedagoga lub psychologa).

Odniesienie do kompetencji kluczowych

Zgodność z zaleceniem Rady z dnia 22 maja 2018 r. w sprawie kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie (Dz. Urz. UE. C 189/1 z 4 czerwca 2018 r.).

1. **Kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji:**
   1) umiejętność rozumienia i tworzenia informacji oraz interpretowania pojęć i faktów w mowie i piśmie (...), przy wykorzystaniu obrazów, dźwięków i materiałów cyfrowych we wszystkich dziedzinach i kontekstach;
   2) umiejętność czytania i pisania oraz prawidłowego rozumienia informacji pisemnej;
   3) wykorzystywanie źródeł różnego rodzaju do przetwarzania informacji;
   4) umiejętność poszukiwania, gromadzenia i przetwarzania informacji, wykorzystywania odpowiednich pomocy oraz formułowania i wyrażania swoich argumentów w mowie i piśmie.

2. **Kompetencje w zakresie wielojęzyczności:**
   1) zdolność do prawidłowego i skutecznego korzystania z różnych języków w celu porozumiewania się;
   2) zdolność rozumienia, wyrażania i interpretowania pojęć.

3. **Kompetencje matematyczne oraz kompetencje w zakresie nauk przyrodniczych, technologii i inżynierii:**
   1) stosowanie podstawowych zasad i procesów matematycznych w codziennych kontekstach, a także śledzenie i ocenianie ciągów argumentów;
   2) rozwijanie i wykorzystywanie myślenia i postrzegania matematycznego do rozwiązywania problemów w codziennych sytuacjach.

4. **Kompetencje cyfrowe:**
   1) znajomość podstawowych funkcji i korzystanie z różnych rodzajów urządzeń, oprogramowania i sieci;
   2) krytyczne podejście do trafności, wiarygodności oraz wpływu informacji i danych udostępnianych drogą cyfrową oraz świadomość prawnych i etycznych zasad związanych z korzystaniem z technologii cyfrowych;
   3) umiejętność korzystania z treści cyfrowych, uzyskiwania do nich dostępu (...), ich filtrowania, oceny, tworzenia, programowania i udostępniania.

5. **Kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się:**
   1) zdolność uczenia się i pracy w grupie oraz indywidualnie, a także organizacji swojej nauki;
   2) skuteczne zarządzanie czasem i informacjami, konstruktywna praca z innymi osobami, zachowanie odporności oraz zarządzanie własnym uczeniem się;
   3) rozumienie zasad postępowania i porozumiewania się ogólnie przyjętych w różnych społeczeństwach i środowiskach.

6. **Kompetencje obywatelskie:**
   1) zdolność działania jako odpowiedzialni obywatele oraz pełnego uczestnictwa w życiu obywatelskim i społecznym;
   2) znajomość spraw współczesnych i krytyczne ich rozumienie;

3) świadomość celów, wartości i polityk oraz zmian demograficznych;
4) krytyczne myślenie i całościowe rozwiązywanie problemów;
5) umiejętność formułowania argumentów oraz konstruktywnego udziału w pracy grupy.

7. **Kompetencje w zakresie przedsiębiorczości:**
   1) kształcenie kreatywności, krytycznego myślenia w rozwiązywaniu problemów;
   2) świadomość istnienia różnych kontekstów i różnych możliwości pozwalających przekształcić pomysły w działanie;
   3) zdolność wykorzystania szans i pomysłów oraz przekształcanie ich w wartość dla innych osób;
   4) myślenie strategiczne i rozwiązywanie problemów i zdolność podejmowania decyzji;
   5) znajomość i rozumienie podejść do planowania i zarządzania projektami obejmujące procesy i zasoby;
   6) rozumienie procesów ekonomicznych oraz szans i wyzwań społecznych i gospodarczych stojących przed pracodawcą, organizacją;
   7) umiejętność motywowania innych osób i doceniania ich pomysłów.

8. **Kompetencje w zakresie świadomości i ekspresji kulturalnej:**
   1) rozumienie, rozwijanie i wyrażanie własnych pomysłów oraz odczuwanie swojego miejsca lub roli w społeczeństwie na wiele różnych sposobów i w wielu kontekstach;
   2) kreatywne wyrażanie i komunikowanie pomysłów i znaczeń za pomocą różnych rodzajów sztuki;
   3) rozumienie, rozwijanie i wyrażanie własnych pomysłów;
   4) rozwijanie ciekawości świata, otwartość na sposoby przekazywania idei między twórcą i odbiorcą.

Odniesienie do podstawy programowej

„Projekt z ZUS" został opracowany w sposób umożliwiający powiązanie jego treści z podstawą programową kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej. W okresie przejściowym wdrażania nowej podstawy programowej treści projektu mogą być realizowane w ramach wiedzy o społeczeństwie – zgodnie z dotychczasową podstawą programową, stosowaną na podstawie § 4 ust. 2 rozporządzenia Ministra Edukacji z dnia 11 marca 2026 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym (Dz.U. poz. 378, z późn. zm.) – a wraz z kolejnymi etapami wdrażania nowej podstawy programowej również w ramach edukacji obywatelskiej.

Projekt może być wykorzystywany także w działaniach o charakterze interdyscyplinarnym i projektowym oraz w ramach doradztwa zawodowego, z uwzględnieniem rozporządzenia Ministra Edukacji z dnia 22 lipca 2026 r. w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół (Dz.U. poz. 1028) oraz rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 lutego 2019 r. w sprawie doradztwa zawodowego (Dz.U. poz. 325, z późn. zm.). Treści projektu dotyczą m.in. pracy i jej znaczenia w życiu człowieka oraz ubezpieczeń społecznych.

WIEDZA O SPOŁECZEŃSTWIE (wyciąg z aktu prawnego)

Cele kształcenia – wymagania ogólne

I. Wiedza i rozumienie. Uczeń:
1) wyjaśnia podstawowe prawidłowości życia społecznego, (...);
2) wyjaśnia znaczenie aktywności obywatelskiej;
3) przedstawia zasady ustroju Rzeczypospolitej Polskiej i podstawowe organy władz publicznych; (...)
4) wykorzystuje swą wiedzę do interpretacji wydarzeń życia społecznego, w tym publicznego.

II. Wykorzystanie i tworzenie informacji. Uczeń:
1) znajduje informacje na temat życia społecznego, w tym publicznego;
2) wykorzystuje informacje do tworzenia własnej wypowiedzi na temat wydarzeń z życia społecznego, w tym publicznego.

III. Rozumienie siebie oraz rozpoznawanie i rozwiązywanie problemów. Uczeń:
1) rozpoznaje własne potrzeby i potrzeby innych; (...)
2) wyjaśnia związek między godnością a prawami, które mu przysługują;
3) przedstawia własne prawa i obowiązki;
4) powiększa treść własnej tożsamości (...) obywatelskiej; (...)
6) argumentuje zasadność postaw obywatelskich – m.in. odpowiedzialności, troski o dobro wspólne i tolerancji;
7) rozpoznaje problemy najbliższego otoczenia i szuka ich rozwiązań.

IV. Komunikowanie i współdziałanie. Uczeń:
1) komunikuje się w sprawach życia społecznego, w tym publicznego, oraz dyskutuje i przedstawia własne argumenty w wybranych sprawach tego typu; (...)
3) współpracuje z innymi – dzieli się zadaniami i wywiązuje się z nich;
4) wykazuje konieczność współdziałania w życiu społecznym i wyjaśnia istotę samorządności;
5) korzysta z prostych procedur oraz z możliwości, jakie stwarzają obywatelom instytucje życia publicznego (...).

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

II. Rodzina. Uczeń: (...)
3) wyjaśnia, jak funkcjonuje gospodarstwo domowe; wymienia główne źródła jego dochodów i kategorie wydatków, planuje jego budżet.

IX. Udział obywateli w życiu publicznym – społeczeństwo obywatelskie. Uczeń:
1) podaje cnoty obywatelskie (odpowiedzialność, troska o dobro wspólne, aktywność, przedsiębiorczość, solidarność [...]); wykazuje (...) znaczenie ich urzeczywistnienia dla pożytku publicznego (...).

XI. Demokracja w Rzeczypospolitej Polskiej. Uczeń: 1) wymienia podstawowe cechy i funkcje państwa (...)

Doradztwo zawodowe w szkole podstawowej

Treści programowe z zakresu doradztwa zawodowego dla klasy 4–6 szkoły podstawowej:

2. Świat zawodów i rynek pracy. Uczeń: (...)
   2.2 opisuje, czym jest praca i jakie ma znaczenie w życiu człowieka.

Treści programowe z zakresu doradztwa zawodowego dla klasy 7 i 8 szkoły podstawowej:

2. Świat zawodów i rynek pracy. Uczeń: (...)
   2.4 uzasadnia znaczenie pracy w życiu człowieka;
   2.5 analizuje znaczenie i możliwości doświadczania pracy, w tym przez wolontariat, udział w projektach społecznych lub praktykach absolwenckich;
   2.6 wskazuje wartości związane z pracą i etyką zawodową.

Zespół projektowy

Najskuteczniej pracują zespoły małe, od 3 do 5 osób. Zespół projektowy powinien uwzględniać zdolności uczniów, ich możliwości poznawcze, umiejętności interpersonalne itp. Jeżeli jednak uczniowie będą się dobierali w grupy w sposób całkowicie dowolny, może się okazać, że niektóre osoby nie zostaną wybrane. Nauczyciel powinien dostosować metodę tworzenia zespołów projektowych do możliwości swoich uczniów oraz uwzględnić zasady i zwyczaje, które obowiązują w szkole. Praca nad projektem uzmysłowi uczniom, że w życiu nie będą współpracować tylko z tymi osobami, z którymi by chcieli.

Podczas pracy nad projektem warto opracować zasady współpracy w klasie i w zespole projektowym. Poniżej przykładowe zapisy:
- Nie oceniamy innych.
- Słuchamy się nawzajem i planujemy wspólne działania.
- Współpracujemy ze sobą i dzielimy się doświadczeniami.
- Akceptujemy różne poglądy.
- Szanujemy pracę innych osób.
- Wykonujemy zadania terminowo.
- Szukamy mocnych stron i zasobów innych osób.
- Jesteśmy aktywni, otwarci i szczerzy.

Ocena projektu

Udział ucznia w realizacji projektu ocenia się zgodnie z regulaminem szkolnym. Przy ocenie należy uwzględnić:
- aktywność w pracy nad projektem i w zespole,
- wykonanie konkretnego zadania w całości projektu,
- ukończenie prac nad projektem w terminie,
- udział w publicznej prezentacji projektu.

W pracy nad projektem stawiamy uczniom różne wymagania – powinni oni umieć:
- skonstruować plan działań i określić czas ich wykonania,
- samodzielnie wskazać sytuacje, w których potrzebna jest pomoc nauczyciela,
- znajdować i wybierać różnorodne źródła informacji,
- uzasadnić konieczność wykorzystania zgromadzonych informacji,
- wykonać wszystkie prace w zaplanowanym terminie,

- uzasadnić wybór swojego podejścia do rozwiązywanego problemu,
- posługiwać się odpowiednią, fachową terminologią,
- obiektywnie ocenić wyniki swojej pracy.

Poza oceną uczeń powinien otrzymać informację zwrotną na temat swojej pracy na poszczególnych etapach projektu.

Przy ocenie pomocne są karty oceny filmu, rolki, plakatu, komiksu dla komisji szkolnej (załączniki 5a–d do regulaminu).

Cel główny

Cel „Projektu z ZUS" to uświadomienie młodym ludziom roli ubezpieczeń społecznych. W trakcie realizacji projektu uczniowie poznają podstawy systemu ubezpieczeń społecznych w Polsce, jego uczestników oraz świadczenia przysługujące ubezpieczonym.

Uczeń po zakończeniu projektu:
- dostrzega znaczenie ubezpieczeń,
- rozumie ideę ubezpieczeń społecznych,
- zna podstawowe zagadnienia związane z systemem ubezpieczeń społecznych w Polsce,
- wyjaśnia skutki nieuczestniczenia w systemie emerytalnym,
- ma większą sprawność w wyszukiwaniu i selekcjonowaniu informacji z różnych źródeł,
- ma lepszą umiejętność pracy zespołowej.

Zapewniamy:

- materiały edukacyjne:
  - scenariusz lekcji wprowadzającej (cele projektu i zakres tematyczny),
  - prezentację na lekcję,
  - karty projektu,
  - arkusze oceny;
- opiekę merytoryczną;
- szkolenie dla nauczycieli-opiekunów projektów.

SCENARIUSZ LEKCJI

ZAŁĄCZNIK 4
DO REGULAMINU PROJEKTU Z ZUS

Scenariusz lekcji

Temat: **UBEZPIECZENIA SPOŁECZNE**

CELE:

Uczeń:

- zna termin „ubezpieczenia społeczne";
- wie, jakie są główne zadania Zakładu Ubezpieczeń Społecznych;
- posługuje się terminami: emerytura, zasiłek, świadczenie;
- zna zasady obowiązującego systemu emerytalnego.

METODY:

Metoda podająca – wykład, metoda problemowa – burza mózgów, dyskusja kierowana, metoda praktyczna – metoda niedokończonych zdań.

FORMY PRACY:

Praca indywidualna, praca w parach, praca w zespole klasowym.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE:

Rzutnik i laptop do pokazu multimedialnego, pokaz multimedialny, filmy, materiały warsztatowe – mapa myśli, opcjonalnie flipchart i pisaki.

CZAS TRWANIA ZAJĘĆ:

1 godzina lekcyjna.

UWAGI:

Celem lekcji jest zapoznanie uczniów z zagadnieniami związanymi z ubezpieczeniami społecznymi w Polsce. Sygnalizujemy na niej jedynie problematykę, nie zagłębiamy się w szczegóły. W czasie lekcji korzystamy z prezentacji i komentarzy do slajdów, materiałów warsztatowych i filmów.

Takie wprowadzenie ułatwi uczniom pracę nad projektem. Podczas realizacji projektu uczniowie będą sami poszerzać swoją wiedzę – dlatego na lekcji nie muszą poznać odpowiedzi na wszystkie pytania czy wątpliwości. Metoda przewodnia lekcji to wykład ilustrowany slajdami. W trakcie wykładu uczniowie wykonują zadania. Pytaniami inicjujemy dyskusję. Kierujemy nią, odnosząc się do wiedzy i doświadczenia uczniów.

Na wstępie lekcji i na jej koniec prezentujemy filmy. Ważne, aby uczniowie zobaczyli je w całości podczas lekcji. Dlatego trzeba zadbać o odpowiednie tempo pracy.

Przed lekcją dobrze jest sprawdzić, czy nasz laptop i rzutnik odtworzą prezentację i filmy, oraz przygotować odpowiednią liczbę kopii mapy myśli [załącznik 4b].

PROPONOWANE SYTUACJE DYDAKTYCZNE:

- Wstęp

Informujemy uczniów, że będziemy realizować projekt edukacyjny dotyczący ubezpieczeń społecznych [slajd 1]. Zadaniem projektowym uczniów będzie przygotowanie materiału, który wyjaśni, dlaczego ubezpieczenia społeczne są ważne. Na lekcji uczniowie otrzymają podstawowe informacje związane z tematyką projektu.

- Termin „ubezpieczenie"

Wykład rozpoczynamy od zapytania uczniów, jakie mają skojarzenia związane z terminem „ubezpieczenie" [slajd 2]. Prosimy uczniów, aby wypełnili – indywidualnie lub w parach – mapę myśli [załącznik 4b]. Każde skojarzenie jest dobre. Uczniowie mogą łączyć to pojęcie przede wszystkim z komercyjnymi firmami ubezpieczeniowymi, z ubezpieczeniem mieszkania czy samochodu. Opcjonalnie przygotowujemy na flipcharcie schemat mapy myśli i wspólnie z uczniami wypełniamy ją jako podsumowanie.

Nie rozwijamy dyskusji podczas wypełniania mapy myśli, korygujemy jedynie błędy.

Jeśli uczniowie wśród instytucji ubezpieczeniowych wymienią Zakład Ubezpieczeń Społecznych, możemy ich poinformować, że właśnie z tą instytucją będzie związany projekt.

- Historia ubezpieczeń

Wyjaśniamy, że ubezpieczenia społeczne nie są pomysłem świata współczesnego [slajd 3]. System ubezpieczeń społecznych wprowadzono w Niemczech już za czasów kanclerza Bismarcka.

- Cel ubezpieczeń społecznych

Prezentujemy filmy, do których linki znajdują się na stronie www.zus.pl/edukacja w zakładce [Szkoły podstawowe] → [Projekt z ZUS] → [Materiały]. Zwracamy uwagę uczniów na to, że bohaterowie filmów nie ubezpieczyli się i dlatego, kiedy znaleźli się w trudnej sytuacji, nie mieli środków do życia. Musimy się ubezpieczać, aby móc utrzymać siebie i rodzinę, gdy z powodu choroby, wypadku czy zaawansowanego wieku nie będziemy mogli pracować [slajd 4].

- System ubezpieczeń społecznych

Wymieniamy i krótko omawiamy kolejno prezentowane na slajdzie ryzyka i prawo do świadczeń z ubezpieczeń [slajd 5]. Podkreślamy, że ze świadczeń z ubezpieczeń społecznych korzystamy przez całe życie [slajd 6]. Jednak aby je otrzymać, trzeba płacić składki. Wymieniamy uczestników powszechnego systemu ubezpieczeń społecznych [slajd 7].

Wyjaśniamy, że instytucją, która zarządza systemem ubezpieczeń społecznych, jest Zakład Ubezpieczeń Społecznych (ZUS) [slajd 8]. ZUS realizuje zadania określone w przepisach, które uchwala parlament [slajd 9]. ZUS nie prowadzi własnej polityki finansowej i nie może samodzielnie ustalać np. stóp procentowych składek czy zasad obliczania świadczeń. Decyduje o tym parlament w ustawach. Wymieniamy

najważniejsze zadania ZUS wobec płatników składek, ubezpieczonych [slajd 10] i świadczeniobiorców [slajd 11]. Podkreślamy, że płatnicy składek przekazują do ZUS dokumenty ubezpieczeniowe, na podstawie których prowadzone są konta ubezpieczonych i rozliczane składki.

- Świadczenia z ubezpieczeń

Omawiamy rodzaje świadczeń z ubezpieczeń społecznych, które wypłaca ZUS. Zgodnie z prezentacją najpierw wymieniamy świadczenia z ubezpieczenia chorobowego [slajd 12]. Wyjaśniamy, kiedy te świadczenia przysługują. Następnie wymieniamy świadczenia z ubezpieczenia wypadkowego [slajd 13] i omawiamy pojęcie wypadku przy pracy i choroby zawodowej. Możemy zapytać uczniów, czy członkowie ich rodziny korzystali z takich świadczeń.

Potem prezentujemy świadczenia z ubezpieczeń rentowych [slajd 14] i ubezpieczenia emerytalnego [slajd 15]. Pytamy uczniów, czy w ich rodzinach i wśród znajomych są osoby, które nie pracują, a jeśli tak – z jakiego powodu. Za pomocą pytań pomocniczych dowiadujemy się, z czego te osoby się utrzymują. Prowadzimy rozmowę tak długo, aż uczniowie powiedzą, że osoby te mają prawo do rent i emerytur. Chodzi o to, by pokazać, że emeryci to ich bliscy, np. dziadkowie. Pytamy uczniów, czy wiedzą, co to jest emerytura i skąd są pieniądze na emerytury. Rozmawiamy o definicji emerytury ze slajdu.

- Umowa międzypokoleniowa

Wyjaśniamy uczniom, na czym polega umowa międzypokoleniowa [slajd 16]. Pieniądze, które obecnie pracujący wpłacają jako składki, są wypłacane osobom na emeryturze. Tłumaczymy, dlaczego trzeba płacić składki na ubezpieczenia: większość z nas kiedyś nie będzie mogła pracować z powodu wieku (starości) i będzie potrzebować świadczenia – emerytury.

- Wiek emerytalny i wysokość emerytury

Omawiamy, jaki trzeba osiągnąć wiek, aby móc skorzystać w Polsce z emerytury (60 lat dla kobiet i 65 lat dla mężczyzn) [slajd 17]. Podajemy również przykłady z innych krajów. Podkreślamy, że osiągnięcie wieku emerytalnego daje prawo do przejścia na emeryturę. Nie jest to obowiązek.

Zaznaczamy, że wysokość emerytury zależy od wysokości opłacanych składek [slajd 18]. Im dłużej będziemy pracować, tym wyższą otrzymamy emeryturę. Jeśli płacimy niskie składki na ubezpieczenie emerytalne, to dostaniemy niskie świadczenie.

- Podsumowanie

Na zakończenie należy zaakcentować, że wspólnotę obowiązuje umowa międzypokoleniowa. Wszyscy solidarnie płacimy składki, choć nie wiemy, czy i kiedy skorzystamy ze zgromadzonego w ten sposób kapitału. Osoby ubezpieczone mają jednak gwarancję wypłaty świadczeń, np. w razie choroby czy wypadku.

- Zadanie projektowe

Na zakończenie zapraszamy na kilkuminutowy film o wiedzy polskiego społeczeństwa, w tym młodzieży, na temat ubezpieczeń społecznych [slajd 19]. Można wykorzystać metodę niedokończonych zdań.

Uczniowie, którzy biorą udział w projekcie, przygotowują materiał wyjaśniający, dlaczego ubezpieczenia społeczne są ważne [slajd 20].

Zachęcamy uczniów, aby w domu przeczytali komiks (s. 45) i inne materiały uzupełniające zamieszczone na stronie www.zus.pl/edukacja w zakładce [Szkoły podstawowe] → [Projekt z ZUS] → [Materiały].

PREZENTACJA NA LEKCJĘ

ZAŁĄCZNIK 4a
DO REGULAMINU PROJEKTU Z ZUS

PROJEKT Z ZUS
UBEZPIECZENIA SPOŁECZNE
DLACZEGO SĄ WAŻNE?
ZUS
ZAKŁAD UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH

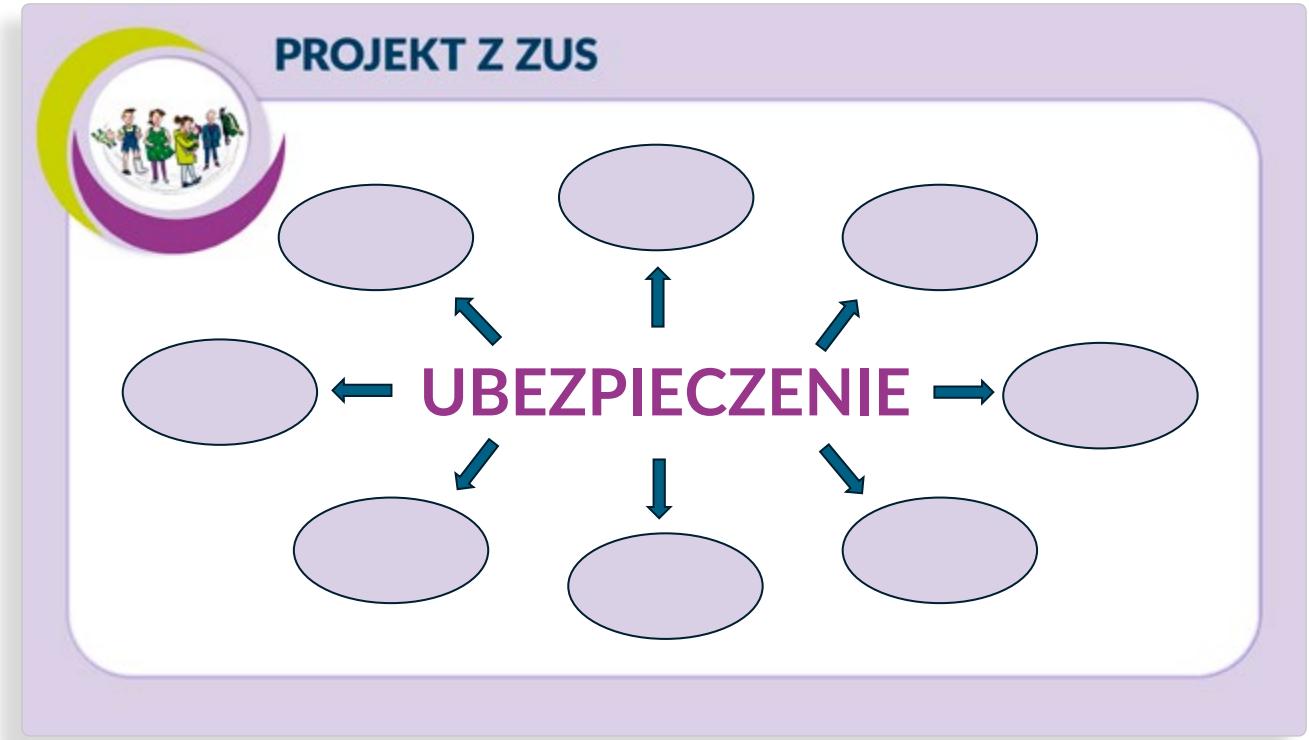

Uczniowie wypełniają schemat, omawiamy zapisy lub wspólnie podsumowujemy na flipcharcie.

Ubezpieczenia społeczne różnią się np. od ubezpieczenia mieszkania czy na życie m.in. tym, że są powszechne. Ubezpieczenia społeczne są związane z pracą i mają społeczny cel.

Jeśli jesteś objęty ubezpieczeniami społecznymi (emerytalnym, rentowymi, chorobowym i wypadkowym) i opłacasz składki, masz prawo do świadczeń, np. w razie choroby, przerwy w pracy po urodzeniu dziecka, dłuższej niezdolności do pracy, wypadku przy pracy, podeszłego wieku.

PROJEKT Z ZUS

Historia ubezpieczeń

DZIENNIK USTAW
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
№ 51.
TREŚĆ:
USTAWA

Pomysł na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne powstał w Niemczech już pod koniec XIX wieku. Wprowadził je kanclerz II Rzeszy **Otto von Bismarck**.

Wiele państw, w tym Polska, uznało niemieckie rozwiązania za warte naśladowania.

Polska po odzyskaniu niepodległości rozpoczęła prace nad własnym systemem ubezpieczeń społecznych.

24 października 1934 r. prezydent Ignacy Mościcki podpisał rozporządzenie, które zakończyło prace nad polskim systemem ubezpieczeń społecznych. W ten sposób powstał ZUS.

Gdy Polska odzyskała niepodległość, trzeba było stworzyć jednolity i nowoczesny system ubezpieczeń społecznych. Na terenie odrodzonego kraju obowiązywało ustawodawstwo państw zaborczych, więc w różnych częściach kraju było ono różne. Dopiero uchwalona 28 marca 1933 r. **ustawa o ubezpieczeniu społecznym** scaliła system ubezpieczeń społecznych.

Uchwalenie ustawy scaleniowej nie zakończyło prac nad polskim systemem ubezpieczeń społecznych. Nastąpiło to dopiero 24 października 1934 r., kiedy to prezydent Ignacy Mościcki podpisał rozporządzenie o zmianie ustawy o ubezpieczeniu społecznym.

PROJEKT Z ZUS

Cel ubezpieczeń

Ubezpieczenia społeczne zapewnią Ci pieniądze, gdy nie będziesz mógł pracować, np. z powodu choroby, macierzyństwa czy wieku.

ZUS wypłaca świadczenia przez określony czas (np. zasiłek chorobowy albo macierzyński) lub do końca życia (np. emeryturę).

Prezentujemy filmy, do których linki znajdują się na stronie **www.zus.pl/edukacja** w zakładce [Szkoły podstawowe] → [Projekt z ZUS] → [Materiały].

Nowoczesne państwo dba o swoich obywateli. Dlatego wprowadza **powszechne ubezpieczenia społeczne**. Ubezpieczenia społeczne są powszechne, bo większość pracujących osób płaci składki. Płaci je, choć nie wie, czy i kiedy skorzysta ze zgromadzonego w ten sposób kapitału. Dzięki temu, że ubezpieczenia społeczne są powszechne, składki są niższe. Osoby ubezpieczone mają gwarancję wypłaty świadczeń, np. w razie choroby czy wypadku.

PROJEKT Z ZUS

System ubezpieczeń społecznych

starość	→	ubezpieczenie emerytalne
niezdolność do pracy	→	ubezpieczenia rentowe
wypadek przy pracy	→	ubezpieczenie wypadkowe
macierzyństwo i choroba	→	ubezpieczenie chorobowe

Jeśli będziesz płacić składki na ubezpieczenia społeczne, otrzymasz świadczenie, gdy znajdziesz się w sytuacji, którą ubezpieczenie obejmuje:

- gdy osiągniesz wiek emerytalny i nie będziesz już mógł lub chciał pracować – będzie Ci przysługiwała emerytura z ubezpieczenia emerytalnego;
- gdy będziesz przez dłuższy czas niezdolny do pracy – możesz starać się o rentę z ubezpieczeń rentowych;
- gdy ulegniesz wypadkowi przy pracy – będziesz mógł liczyć na świadczenia z ubezpieczenia wypadkowego;
- gdy zachorujesz, urodzisz dziecko albo będziesz opiekować się chorym członkiem rodziny – otrzymasz zasiłek z ubezpieczenia chorobowego.

PROJEKT Z ZUS

Ze świadczeń z ubezpieczeń społecznych korzystamy przez całe życie

- ✓ zasiłek macierzyński
- ✓ zasiłek opiekuńczy
- ✓ zasiłek chorobowy
- ✓ świadczenie rehabilitacyjne
- ✓ rehabilitacja lecznicza
- ✓ renta z tytułu niezdolności do pracy
- ✓ emerytura
- ✓ zasiłek pogrzebowy

Z ubezpieczeń społecznych przysługują następujące świadczenia:

- z ubezpieczenia chorobowego – zasiłek chorobowy, świadczenie rehabilitacyjne, zasiłek macierzyński, zasiłek opiekuńczy;
- z ubezpieczenia wypadkowego – zasiłek chorobowy, świadczenie rehabilitacyjne, renta wypadkowa, jednorazowe odszkodowanie, zwrot kosztów wyrobów medycznych, świadczeń stomatologicznych i szczepień ochronnych;
- z ubezpieczeń rentowych – renta z tytułu niezdolności do pracy, rehabilitacja lecznicza, renta rodzinna, zasiłek pogrzebowy;
- z ubezpieczenia emerytalnego – emerytura.

W Polsce są też **inne systemy ubezpieczenia społecznego**, które obejmują: rolników (Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego – KRUS), służby mundurowe, prokuratorów i sędziów.
ZUS nie obsługuje tych systemów.

Płatnikiem składek jest m.in.:
- pracodawca – za pracowników;
- osoba prowadząca pozarolniczą działalność – za siebie oraz osoby współpracujące przy prowadzeniu tej działalności;
- ZUS – na przykład za osoby, którym wypłaca zasiłki macierzyńskie.

PROJEKT Z ZUS

ZUS ≠ FUS

Składki na ubezpieczenia społeczne wpływają do specjalnego funduszu – Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (FUS).

Ze środków FUS finansowane są świadczenia, m.in. emerytury, renty i zasiłki. Świadczenia te wypłaca ZUS albo płatnicy składek.

Funduszem Ubezpieczeń Społecznych zarządza Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

Trzeba odróżnić ZUS od FUS. Choć skróty te różni tylko jedna litera, oznaczają one zupełnie co innego. Mówiąc w bardzo dużym uproszczeniu, Fundusz Ubezpieczeń Społecznych to skarbonka, do której wpływają co miesiąc składki od przychodów i z której wypłacane są świadczenia.

FUS jest obsługiwany przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych. Oznacza to, że ZUS pobiera składki, które trafiają do FUS, i wypłaca świadczenia z FUS. Można więc powiedzieć, że ZUS jest pośrednikiem pomiędzy płatnikami składek, FUS i świadczeniobiorcami.

ZUS dysponuje środkami Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, m.in. wypłaca świadczenia – emerytury, renty, zasiłki. Nie prowadzi jednak własnej polityki finansowej i nie może samodzielnie ustalać wysokości składek czy zasad obliczania świadczeń (decyduje o tym parlament w ustawach).

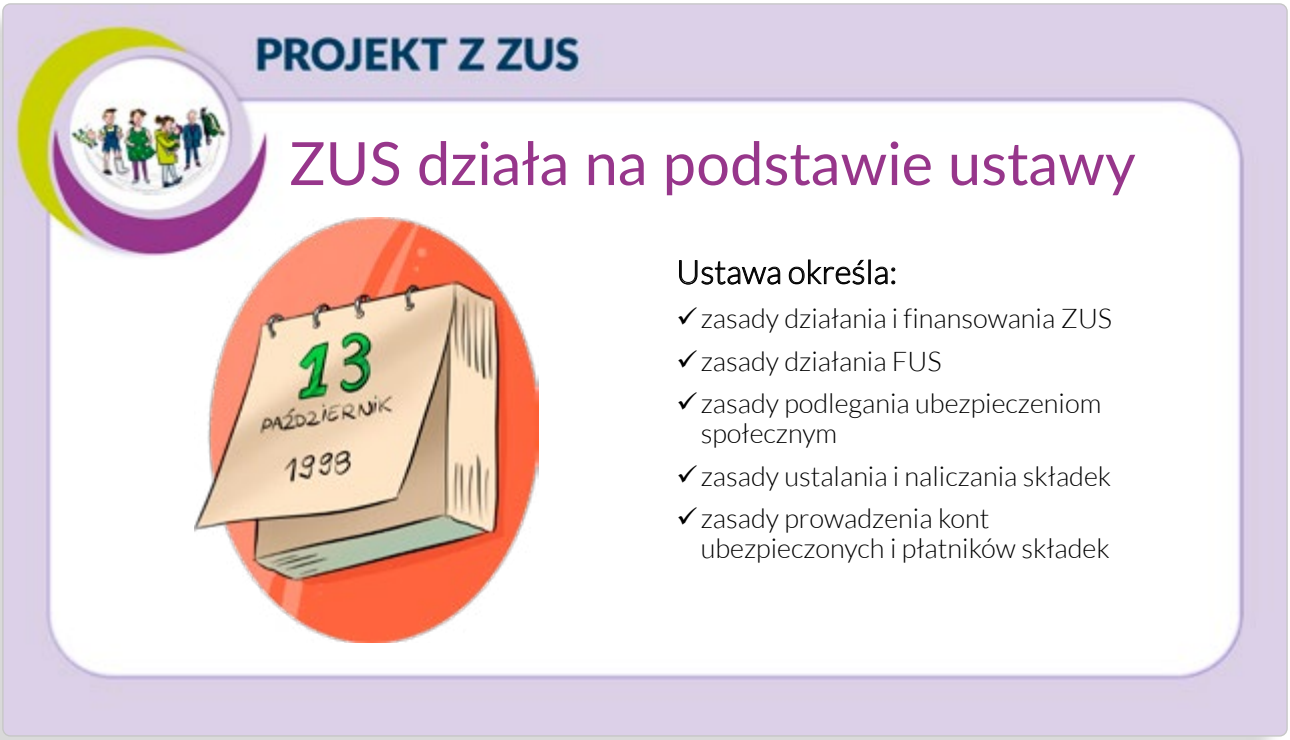

Ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych określa m.in. zasady:

- działania Funduszu Ubezpieczeń Społecznych;
- działania i finansowania Zakładu Ubezpieczeń Społecznych;
- podlegania ubezpieczeniom społecznym;
- ustalania składek na ubezpieczenia społeczne oraz kwot, od których trzeba je naliczać;
- zgłaszania do ubezpieczeń społecznych, prowadzenia ewidencji ubezpieczonych i płatników składek, rozliczania składek na ubezpieczenia społeczne oraz zasiłków z ubezpieczenia chorobowego i wypadkowego, opłacania składek na ubezpieczenia społeczne;
- prowadzenia kont ubezpieczonych i kont płatników składek.

Indywidualne konto osoby ubezpieczonej – konto, na którym ZUS zapisuje wszystkie:
- składki wpłacane za daną osobę;
- informacje o tym, jakimi ubezpieczeniami społecznymi jest lub była objęta ta osoba.

Narodowy Fundusz Zdrowia (NFZ) finansuje świadczenia zdrowotne i refunduje leki.

PROJEKT Z ZUS

Najważniejsze zadania, jakie ZUS wykonuje wobec świadczeniobiorców:

- ✓ przyznaje i wypłaca tzw. świadczenia długoterminowe, m.in. emerytury, renty;
- ✓ przyznaje i wypłaca tzw. świadczenia krótkoterminowe, m.in. zasiłki chorobowe, macierzyńskie, opiekuńcze;
- ✓ kieruje na rehabilitację leczniczą.

O emeryturze przeczytasz na s. 38–41, o rencie – na s. 37, a o świadczeniach krótkoterminowych – na s. 35.

Orzeczenie o potrzebie **rehabilitacji leczniczej** w ramach prewencji rentowej ZUS wydaje lekarz orzecznik, specjalista w zakresie fizjoterapii oraz komisja lekarska ZUS (komisje lekarskie ZUS funkcjonują do 31 grudnia 2026 r.).

Wniosek o rehabilitację leczniczą może wystawić lekarz prowadzący leczenie. Rehabilitacja lecznicza odbywa się w ośrodkach na terenie całego kraju.

ZUS pokrywa wszystkie koszty rehabilitacji (leczenia, zakwaterowania, wyżywienia, a także dojazdu do i z ośrodka najtańszym środkiem komunikacji publicznej).

Ze środków Funduszu Ubezpieczeń Społecznych ZUS prowadzi prewencję rentową i wypadkową, aby przeciwdziałać utracie zdolności do pracy oraz zapobiegać wypadkom przy pracy i chorobom zawodowym. ZUS m.in. kieruje na rehabilitację leczniczą (w ramach prewencji rentowej), dofinansowuje działania płatników składek, które mają zapobiegać wypadkom przy pracy i chorobom zawodowym oraz utrzymywać zdolność do pracy przez cały okres aktywności zawodowej pracowników (prewencja wypadkowa).

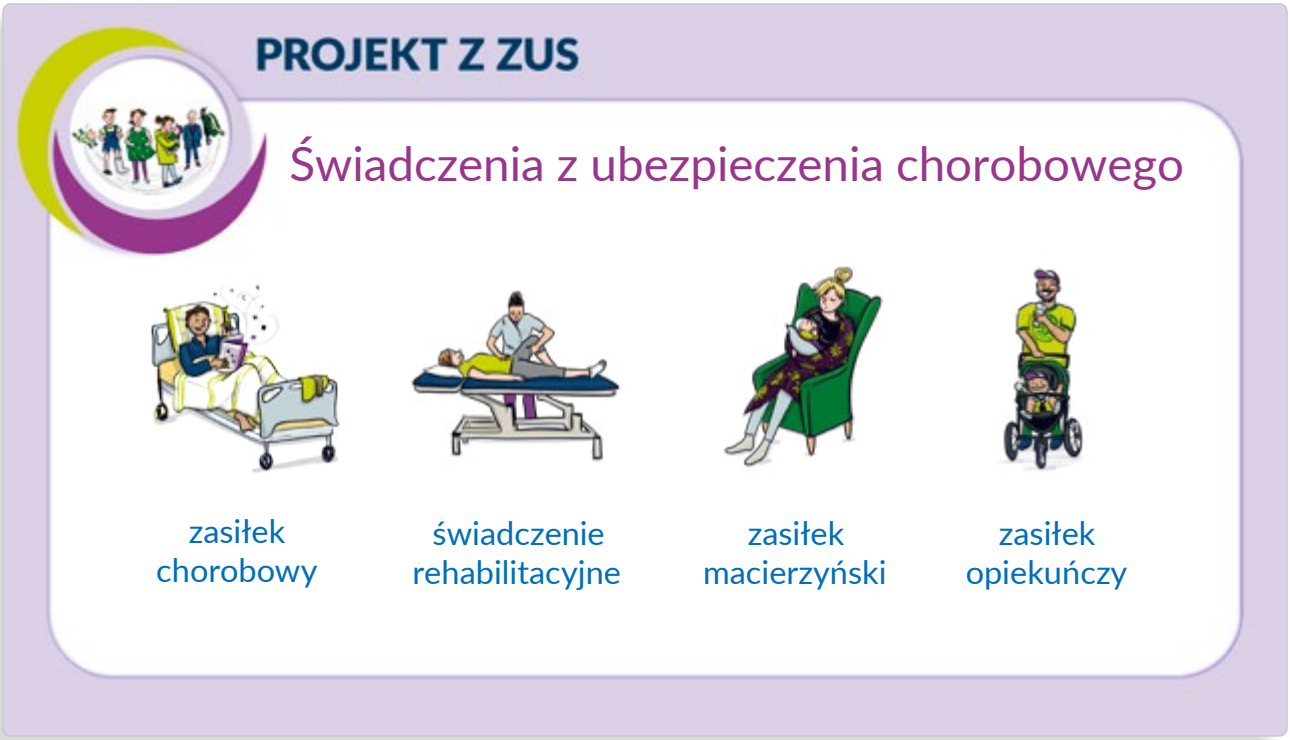

Otrzymasz świadczenia z ubezpieczenia chorobowego, jeśli będziesz objęty tym ubezpieczeniem obowiązkowo, np. z tytułu umowy o pracę, lub dobrowolnie, np. z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej.

Zasiłek chorobowy otrzymasz zamiast pensji, gdy będziesz chorować i korzystać ze zwolnienia lekarskiego. Maksymalny okres wypłaty zasiłku chorobowego wynosi:

- 182 dni;
- 270 dni – jeśli Twoja niezdolność do pracy wystąpi w czasie ciąży albo będzie spowodowana gruźlicą;
- 91 dni – jeżeli niezdolność do pracy wystąpi po ustaniu ubezpieczenia, np. po rozwiązaniu umowy o pracę (nie dotyczy to m.in. niezdolności do pracy spowodowanej gruźlicą czy niezdolności, która występuje w czasie ciąży).

Świadczenie rehabilitacyjne przysługuje Ci, jeśli:

- wykorzystasz zasiłek chorobowy przez maksymalny okres, a nadal będziesz niezdolny do pracy;
- możliwe jest, że odzyskasz zdolność do pracy po dalszym leczeniu lub rehabilitacji.

Świadczenie rehabilitacyjne możesz otrzymywać maksymalnie przez 12 miesięcy. O tym, że jesteś nadal niezdolny do pracy i jest możliwe, że odzyskasz zdolność, orzeka lekarz orzecznik ZUS oraz komisja lekarska ZUS (komisje lekarskie ZUS funkcjonują do 31 grudnia 2026 r.).

Zasiłek macierzyński otrzymasz, jeśli urodzisz dziecko albo przyjmiesz je na wychowanie. Okres wypłaty zasiłku będzie zależał od liczby dzieci, które urodzisz podczas jednego porodu lub jednocześnie przyjmiesz na wychowanie. Z zasiłku macierzyńskiego może też skorzystać ubezpieczony ojciec dziecka.

Zasiłek opiekuńczy otrzymasz, gdy będziesz opiekować się m.in.:

- chorym dzieckiem w wieku do 14 lat;
- zdrowym dzieckiem w wieku do 8 lat, np. z powodu choroby rodzica tego dziecka, który stale się nim opiekuje;
- innym chorym członkiem rodziny (np. małżonkiem, rodzicem, dzieckiem w wieku powyżej 14 lat), jeśli będziesz z nim mieszkać w czasie choroby.

Świadczenia z ubezpieczenia wypadkowego przysługują Ci w razie wypadku przy pracy lub choroby zawodowej.

Wypadek przy pracy to nagłe zdarzenie wywołane przyczyną zewnętrzną, które nastąpiło w związku z wykonywaną pracą i spowodowało uraz lub śmierć.

Choroba zawodowa to schorzenie spowodowane szkodliwymi dla zdrowia czynnikami, które:
- występują w miejscu pracy lub
- wynikają ze sposobu, w jaki wykonywałeś obowiązki zawodowe.

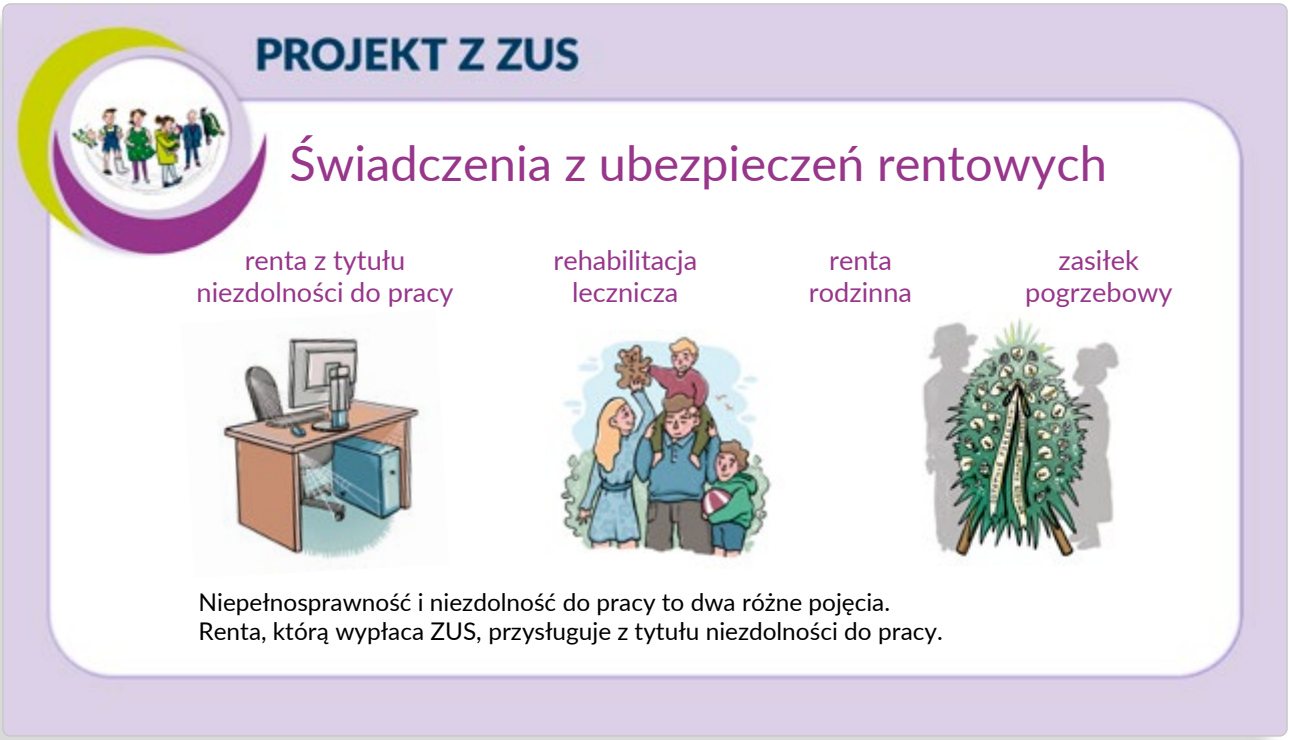

Renta, którą wypłaca ZUS, przysługuje z tytułu niezdolności do pracy, a nie niepełnosprawności. Niepełnosprawność i niezdolność do pracy to dwa różne pojęcia.

Z **rehabilitacji leczniczej** ZUS możesz skorzystać, jeśli jesteś ubezpieczony i istnieje obawa, że długotrwale utracisz zdolność do pracy, ale jest szansa, że odzyskasz ją po rehabilitacji.

Z **renty rodzinnej** możesz skorzystać, m.in. gdy jesteś dzieckiem zmarłej osoby albo jej małżonkiem. Musisz spełnić warunki określone w przepisach.

Zasiłek pogrzebowy otrzymasz, jeśli pokryjesz koszty pogrzebu:
- osoby ubezpieczonej, np. pracownika;
- osoby, która pobierała wypłacane przez ZUS świadczenie, np. emeryturę;
- członka rodziny osoby ubezpieczonej albo emeryta lub rencisty.

Zasiłek pogrzebowy przysługuje także instytucjom określonym w ustawie, np. domowi pomocy społecznej, jeśli pokryje koszty pogrzebu.

PROJEKT Z ZUS

Świadczenia z ubezpieczenia emerytalnego

Emerytura ma zabezpieczyć Twój byt na starość, gdy z powodu wieku nie będziesz już mógł lub chciał pracować.

Jeśli w czasie Twojej aktywności zawodowej będziesz objęty ubezpieczeniem emerytalnym, a płatnik składek zgłosi Cię do ubezpieczeń i przekaże do ZUS dokumenty ubezpieczeniowe, po osiągnięciu wieku emerytalnego będziesz mógł otrzymać emeryturę (patrz s. 40). W systemie emerytalnym, który obowiązuje od stycznia 1999 r., jest zasada: im więcej składek zostanie zapisanych na Twoim koncie w ZUS, tym wyższa może być Twoja emerytura (patrz s. 41).

Podkreślamy, że informacje o składkach są zapisywane na koncie ubezpieczonego na podstawie dokumentów przekazywanych do ZUS przez płatnika składek.

Idea solidaryzmu międzypokoleniowego powstała na przełomie XIX i XX w. Była odpowiedzią na liberalną filozofię, według której interesy jednostki są ważniejsze niż dobro ogółu. Wraz z wiekiem tracimy siły i musimy korzystać z pomocy innych ludzi albo z opieki czy infrastruktury utrzymywanej przez nas wszystkich.

PROJEKT Z ZUS

Wiek emerytalny w Polsce

Kobiety mogą przejść na emeryturę, gdy skończą 60 lat, a mężczyźni – 65 lat.

Możesz wystąpić o emeryturę zaraz po osiągnięciu tego wieku – to prawo, a nie obowiązek.

Wysokość Twojej emerytury zależy m.in. od kwoty składek emerytalnych, które zgromadziłeś na swoim koncie ubezpieczonego w ZUS.

Gdy osiągniesz wiek emerytalny, sam zdecydujesz, kiedy skorzystasz z emerytury. ZUS przyzna Ci emeryturę dopiero wtedy, gdy złożysz wniosek o to świadczenie. Tylko w jednej sytuacji ZUS przyzna Ci emeryturę bez wniosku – jeśli masz prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy i osiągniesz wiek uprawniający Cię do emerytury.

Wiele krajów podwyższa obecnie wiek emerytalny. Proces ten jest zwykle rozciągnięty w czasie, tzn. wiek emerytalny rośnie w różnym tempie dla różnych roczników. W większości krajów wiek emerytalny kobiet i mężczyzn jest jednakowy. Poniżej przykłady, jak to wygląda w niektórych krajach:

- Australia i Włochy – 67 lat;
- Niemcy – 66 lat (dla osób urodzonych w 1964 r. i później – 67 lat);
- Wielka Brytania – 66 lat (dla osób urodzonych w 1960 r. i później – 67 lat);
- Dania – 67 lat (dla osób urodzonych w 1971 r. i później – 70 lat).

PROJEKT Z ZUS

Dłuższa praca = wyższa emerytura

Im dłużej będziesz pracować, tym wyższą dostaniesz emeryturę – odłożysz więcej składek, a średnie dalsze trwanie życia będzie krótsze.

Czy przyznanie emerytury zależy od osiągnięcia określonego stażu pracy?

Nie. Aby nabyć prawo do emerytury, musisz skończyć 60 lat – jeśli jesteś kobietą – albo 65 lat – jeśli jesteś mężczyzną. Musisz także mieć jakikolwiek okres ubezpieczenia – przynajmniej jeden dzień.

Natomiast **wysokość Twojej emerytury** zależy przede wszystkim od:
- składek emerytalnych zapisanych na Twoim koncie, które prowadzi ZUS, i ich waloryzacji;
- długości średniego dalszego trwania życia ustalonej dla wieku, w którym przechodzisz na emeryturę.

Średnie dalsze trwanie życia to wielkość statystyczna, która określa przeciętny okres, jaki upływa od ustalenia prawa do emerytury do śmierci.

Waloryzacja to ochrona wartości składek. ZUS mnoży je co roku przez odpowiedni wskaźnik i zwiększa w ten sposób ich wartość.

Aktywność praktyczna

Po omówieniu wpływu długości aktywności zawodowej na wysokość emerytury nauczyciel może zaprezentować uczniom uproszczony kalkulator emerytalny – dostępny na stronie www.zus.pl. Wspólna analiza przykładowych danych pozwoli uczniom zweryfikować wiedzę zdobytą podczas lekcji, lepiej zrozumieć zasady ustalania wysokości emerytury oraz rozwinąć umiejętności korzystania z usług cyfrowych ZUS.

Zadanie dla uczniów: obejrzyj sondę, a następnie powiedz, jaki wniosek z niej płynie.

Film znajduje się na stronie **www.zus.pl/edukcja** w zakładce [Szkoły podstawowe] → [Projekt z ZUS] → [Materiały]. W tej zakładce znajdziesz więcej materiałów dotyczących ubezpieczeń społecznych.

PROJEKT Z ZUS

Weź udział w konkursie
na najlepszą pracę, która wyjaśni,
dlaczego ubezpieczenia społeczne są ważne
(forma: film, rolka, plakat, komiks).

Wygraj atrakcyjne nagrody!

MATERIAŁY DODATKOWE

DOSTĘPNE NA STRONIE:
www.zus.pl/edukacja

[Szkoły podstawowe] → [Projekt z ZUS] → [Materiały]

PATRZ, WSZYSCY WYPŁACAJĄ Z ZUS: EMERYCI, RENCIŚCI, CHORZY... WYSTARCZY PIENIĘDZY?
ZUS
A SKŁADKI PŁACISZ?
PŁACĘ, ALE CZY ZUS MOŻE ZBANKRUTOWAĆ?
ZUS
A KONSTYTUCJĘ CZYTAŁEŚ?
WIDZISZ, TU JEST NAPISANE, ŻE KAŻDY OBYWATEL MA PRAWO DO ZABEZPIECZENIA SPOŁECZNEGO...
NIE WZIĄŁEM OKULARÓW...
CZYLI TO PAŃSTWO GWARANTUJE WYPŁATY.
WŁAŚNIE!
ALE CO MOŻE PAŃSTWO?
A PAMIĘTASZ OSTATNI KRYZYS FINANSOWY?
O MATKO, WIG MI OPADŁ!
PANIE FRANKU, CO PAN WYRABIA?!
PRZECIEŻ WTEDY TO PAŃSTWA RATOWAŁY BANKI PRZED UPADKIEM, A NIE ODWROTNIE.
NO DOBRZE, A JAK ZABRAKNIE PIENIĘDZY W FUNDUSZU UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH?
ZUS
NIE ZABRAKNIE, BO OPRÓCZ NASZYCH SKŁADEK SĄ TAM DOTACJE PAŃSTWOWE.
W ODWODZIE JEST TEŻ FUNDUSZ REZERWY DEMOGRAFICZNEJ.
CZUJĘ, ŻE POSZALEJEMY NA EMERYTURZE...
ZUS
TYLKO PAMIĘTAJ O SKŁADKACH.

PROJEKT Z ZUS

Skojarzenia z pojęciem

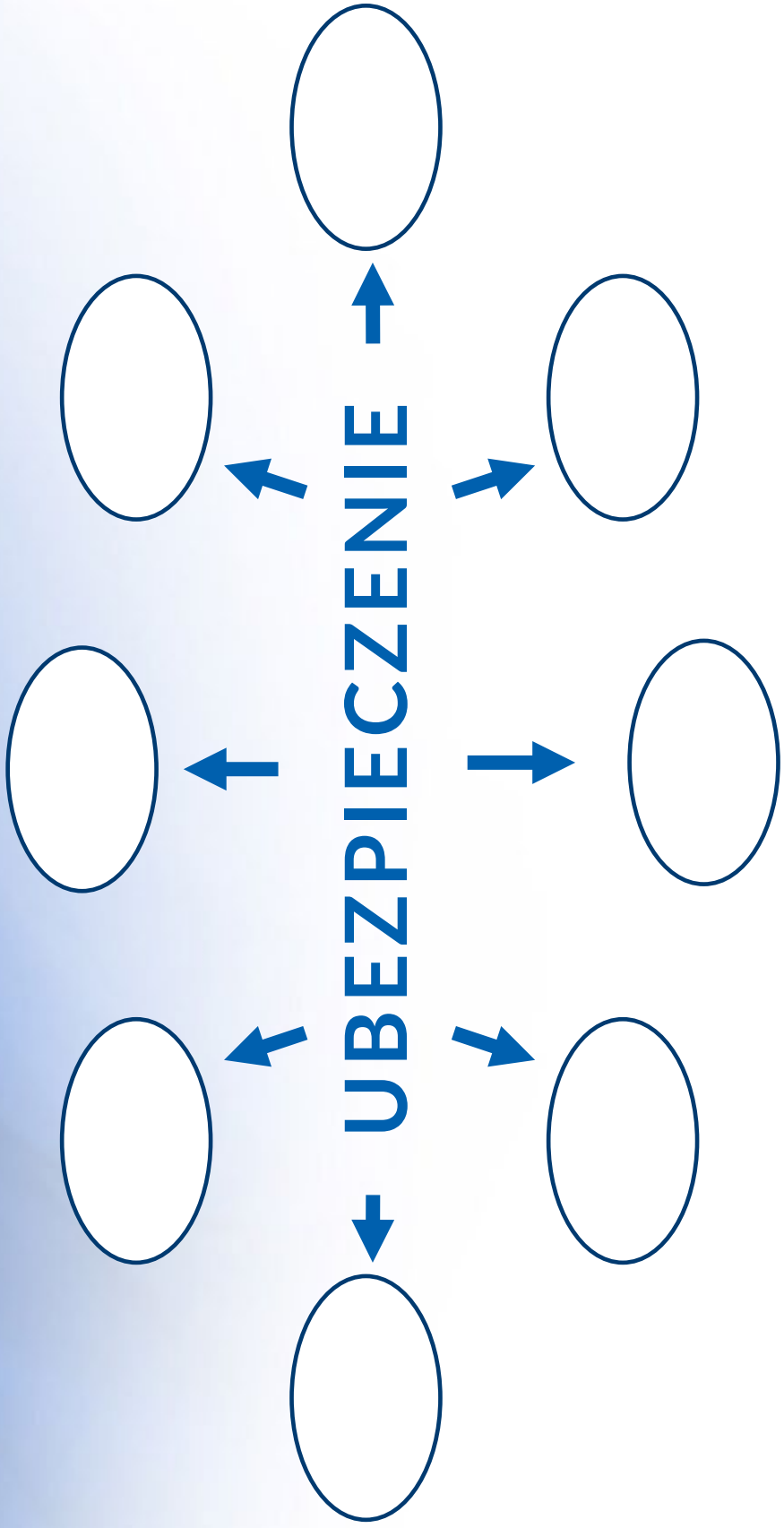

Karta oceny filmu dla komisji szkolnej

Metryczka pracy		
Tytuł pracy		
Autorzy	Imię i nazwisko	Klasa
1.		
2.		
3.		
4.		
5.		
6.		
7.		

Dane szkoły	
Pełna nazwa	
Adres	
Adres mailowy	
Imię i nazwisko dyrektora	
Imię i nazwisko nauczyciela – opiekuna projektu	

Oceniane elementy	Liczba punktów
1) zgodność z tematem	
2) czy praca zawiera najważniejsze informacje	
3) uporządkowany i logiczny układ	
4) dbałość o zainteresowanie odbiorców	
5) posługiwanie się słownictwem właściwym dla tematu i zrozumiałym dla innych	
6) poprawność językowa	
7) wartość artystyczna i atrakcyjność przekazu	
8) odpowiednie tempo akcji	
9) inwencja twórcza	
10) atrakcyjność formy, nowatorskie podejście do formy pracy	
Suma punktów:	. . . . . /100

Poszczególne elementy pracy należy ocenić w skali 0–10:
0 – najniższa ocena, 10 – najwyższa ocena

Podpisy członków komisji konkursowej:

Karta oceny rolki dla komisji szkolnej

Metryczka pracy		
Tytuł pracy		
Autorzy	Imię i nazwisko	Klasa
1.		
2.		
3.		
4.		
5.		
6.		
7.		

Dane szkoły	
Pełna nazwa	
Adres	
Adres mailowy	
Imię i nazwisko dyrektora	
Imię i nazwisko nauczyciela – opiekuna projektu	

Oceniane elementy	Liczba punktów
1) zgodność z tematem	
2) czy praca zawiera najważniejsze informacje	
3) uporządkowany i logiczny układ	
4) dbałość o zainteresowanie odbiorców	
5) posługiwanie się słownictwem właściwym dla tematu i zrozumiałym dla innych	
6) poprawność językowa	
7) wartość artystyczna i atrakcyjność przekazu	
8) odpowiednie tempo akcji	
9) inwencja twórcza	
10) atrakcyjność formy, nowatorskie podejście do formy pracy	
Suma punktów:	. . . . . /100

Poszczególne elementy pracy należy ocenić w skali 0–10:
0 – najniższa ocena, 10 – najwyższa ocena

Podpisy członków komisji konkursowej:

Karta oceny plakatu dla komisji szkolnej

Metryczka pracy		
Tytuł pracy		
Autorzy	Imię i nazwisko	Klasa
1.		
2.		
3.		
4.		
5.		

Dane szkoły	
Pełna nazwa	
Adres	
Adres mailowy	
Imię i nazwisko dyrektora	
Imię i nazwisko nauczyciela – opiekuna projektu	

Oceniane elementy	Liczba punktów
1) zgodność z tematem	
2) czy praca zawiera najważniejsze informacje	
3) uporządkowany i logiczny układ	
4) czytelność zamieszczonych treści, jasność przekazu graficznego i słownego	
5) posługiwanie się słownictwem właściwym dla tematu i zrozumiałym dla innych	
6) poprawność stylistyczna, ortograficzna i interpunkcyjna	
7) pomysłowość i oryginalność przedstawienia tematu	
8) oryginalność użytych technik plastycznych	
9) wartość artystyczna i atrakcyjność przekazu	
10) staranność wykonania	
Suma punktów:	..... /100

Poszczególne elementy pracy należy ocenić w skali 0–10:
0 – najniższa ocena, 10 – najwyższa ocena

Podpisy członków komisji konkursowej:

Karta oceny komiksu dla komisji szkolnej

Metryczka pracy		
Tytuł pracy		
Autorzy	Imię i nazwisko	Klasa
1.		
2.		
3.		
4.		
5.		

Dane szkoły	
Pełna nazwa	
Adres	
Adres mailowy	
Imię i nazwisko dyrektora	
Imię i nazwisko nauczyciela – opiekuna projektu	

Oceniane elementy	Liczba punktów
1) zgodność z tematem	
2) czy praca zawiera najważniejsze informacje	
3) uporządkowany i logiczny układ	
4) czytelność zamieszczonych treści, jasność przekazu graficznego i słownego	
5) posługiwanie się słownictwem właściwym dla tematu i zrozumiałym dla innych	
6) poprawność stylistyczna, ortograficzna i interpunkcyjna	
7) pomysłowość i oryginalność przedstawienia tematu	
8) oryginalność użytych technik plastycznych	
9) wartość artystyczna i atrakcyjność przekazu	
10) staranność wykonania	
Suma punktów:	. . . . . /100

Poszczególne elementy pracy należy ocenić w skali 0–10:
0 – najniższa ocena, 10 – najwyższa ocena

Podpisy członków komisji konkursowej:

Karta projektu

Temat projektu: Dlaczego ubezpieczenia społeczne są ważne?

Imiona i nazwiska uczniów:

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

Opiekun projektu: . . . . . .

Tytuł projektu: . . . . . .

. . . . . .

OKREŚLENIE CELÓW PROJEKTU

1. Cele ogólne projektu – uczeń:
   - zna termin „ubezpieczenia społeczne”;
   - wie, jakie są główne zadania Zakładu Ubezpieczeń Społecznych;
   - posługuje się terminami: emerytura, zasiłek, świadczenie;
   - zna zasady obowiązującego systemu emerytalnego.
2. Cele szczegółowe projektu:

. . . . . .

. . . . . .

(wpisz cele projektu, które zależą od tematu projektu – czego zespół ma się dowiedzieć, co ma osiągnąć)

3. Czas realizacji:

(wpisz konkretne daty trwania projektu, np. 15.10.2026–3.12.2026)

4. Forma realizacji projektu:

(wpisz wybraną formę pracy – film, rolka, plakat, komiks)

5. Sposób prezentacji:

(wpisz ustalony w szkole czy w klasie sposób prezentacji projektu)

Karta pracy zespołu

Temat projektu: Dlaczego ubezpieczenia społeczne są ważne?

Imiona i nazwiska uczniów:

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

Opiekun projektu: . . . . . .

Tytuł projektu: . . . . . .

. . . . . .

Kiedy przygotowujemy projekt i jego szczegółowe cele, powinniśmy odpowiedzieć na pytania:

- dlaczego – jaki jest cel naszego zadania, co chcemy osiągnąć: przekazać informację, przedstawić propozycję, zainspirować odbiorców;
- dla kogo – kim są odbiorcy, jak liczna jest grupa, jaką ma wiedzę o przedstawianym problemie;
- jak – należy wybrać formę pracy (film, rolka, plakat, komiks), opracować strukturę, stronę graficzną.

...

...

...

Gdy przygotowujemy harmonogram, należy uwzględnić:

- zadania, które trzeba wykonać, aby zrealizować cele projektu;
- podział zadań i plan pracy poszczególnych członków zespołu;
- źródła, z których można skorzystać – np. materiały w internecie, ludzie.

...

...

...

Zaplanowanie etapów realizacji projektu (przykładowe zapisy)

Zadanie do wykonania	Osoby odpowiedzialne	Termin realizacji	Materiały potrzebne do realizacji	Potwierdzenie wykonania wraz z datą	Uwagi/zalecenia
opracowanie celów szczegółowych projektu					
omówienie formy projektu					
opracowanie harmonogramu działań					
zebranie materiałów w internecie			artykuły, materiały graficzne		
zebranie materiałów w bibliotece			artykuły, notatki		
kontakt z ZUS – umówienie się na wizytę			materiały informacyjne, notatki własne		
przygotowanie materiałów fotograficznych			zdjęcia, materiały graficzne		
wizyta w ZUS					
.....					
.....					

Karta samooceny uczennicy realizującej projekt

Imię i nazwisko, klasa: . . . . . .

Opiekun projektu: . . . . . .

Temat projektu: Dlaczego ubezpieczenia społeczne są ważne?

	TAK	CZĘŚCIOWO	NIE
W pracach nad projektem uczestniczyłam systematycznie.	◯	◯	◯
Wniosłam cenne pomysły, które przyczyniły się do postępów pracy zespołu.	◯	◯	◯
Słuchałam propozycji innych i nigdy ich nie krytykowałam.	◯	◯	◯
Nie miałam większych trudności w wykonywaniu zadań.	◯	◯	◯
W przypadku pojawiających się problemów starałam się znaleźć rozwiązanie.	◯	◯	◯
Jeśli miałam problemy, prosiłam o pomoc członków grupy.	◯	◯	◯
Jeżeli inni mieli problemy, pomagałam im najlepiej, jak umiałam.	◯	◯	◯
Uczestniczyłam we wszystkich wyznaczonych spotkaniach zespołu.	◯	◯	◯
Wykonałam wszystkie swoje zadania.	◯	◯	◯
Swoją pracę wykonywałam terminowo.	◯	◯	◯
Jestem zadowolona ze swojej pracy w zespole.	◯	◯	◯
Dzięki pracy nad projektem nauczyłam się: • • •			

Data: . . . . . Podpis uczennicy: . . . . . .

Karta samooceny ucznia realizującego projekt

Imię i nazwisko, klasa: . . . . . .

Opiekun projektu: . . . . . .

Temat projektu: Dlaczego ubezpieczenia społeczne są ważne?

	TAK	CZĘŚCIOWO	NIE
W pracach nad projektem uczestniczyłem systematycznie.	◯	◯	◯
Wniosłem cenne pomysły, które przyczyniły się do postępów pracy zespołu.	◯	◯	◯
Słuchałem propozycji innych i nigdy ich nie krytykowałem.	◯	◯	◯
Nie miałem większych trudności w wykonywaniu zadań.	◯	◯	◯
W przypadku pojawiających się problemów starałem się znaleźć rozwiązanie.	◯	◯	◯
Jeśli miałem problemy, prosiłem o pomoc członków grupy.	◯	◯	◯
Jeżeli inni mieli problemy, pomagałem im najlepiej, jak umiałem.	◯	◯	◯
Uczestniczyłem we wszystkich wyznaczonych spotkaniach zespołu.	◯	◯	◯
Wykonałem wszystkie swoje zadania.	◯	◯	◯
Swoją pracę wykonywałem terminowo.	◯	◯	◯
Jestem zadowolony ze swojej pracy w zespole.	◯	◯	◯
Dzięki pracy nad projektem nauczyłem się: • • •			

Data: . . . . . Podpis ucznia: . . . . . .

. . . . . .
miejscowość, data

Protokół z etapu wojewódzkiego konkursu w ramach „Projektu z ZUS”

Komisja konkursowa powołana w województwie . . . . . .
przeprowadziła, zgodnie z regulaminem, II etap konkursu.

Liczba wszystkich prac zgłoszonych do etapu wojewódzkiego	
w kategorii FILM	
w kategorii ROLKA	
w kategorii PLAKAT	
w kategorii KOMIKS	

Komisja konkursowa zgłasza do etapu centralnego następujące najwyżej ocenione prace:

Kategoria	**Tytuł pracy**	**Szkoła**	**Dane autorów (imię, nazwisko, klasa)**	**Liczba uczniów**
Film				
Rolka				
Plakat				
Komiks				

Uwagi o przebiegu konkursu:

Podpisy przewodniczącego i członków komisji konkursowej:

Dane adresowe komisji wojewódzkich

Aktualna lista koordynatorów ds. komunikacji społecznej i edukacji w oddziałach Zakładu wraz z numerami telefonów znajduje się na stronie: www.zus.pl/edukacja/kontakt.

Lp.	Województwo	Oddział ZUS	Adres
1	dolnośląskie	Legnica	59-220 Legnica ul. Grabskiego 26
2	kujawsko-pomorskie	Bydgoszcz	85-224 Bydgoszcz ul. Świętej Trójcy 33
3	lubelskie	Biłgoraj	23-400 Biłgoraj ul. Kościuszki 103
4	lubuskie	Gorzów Wielkopolski	66-400 Gorzów Wielkopolski ul. Sikorskiego 42
5	łódzkie	Tomaszów Mazowiecki	97-200 Tomaszów Mazowiecki ul. Mościckiego 40/42
6	małopolskie	Nowy Sącz	33-300 Nowy Sącz ul. Sienkiewicza 77
7	mazowieckie	Płock	09-402 Płock Al. Jachowicza 1
8	opolskie	Opole	45-701 Opole ul. Wrocławska 24
9	podkarpackie	Jasło	38-200 Jasło ul. Rynek 18B
10	podlaskie	Białystok	15-404 Białystok ul. Młynowa 29
11	pomorskie	Słupsk	76-200 Słupsk Pl. Zwycięstwa 8
12	śląskie	Rybnik	44-200 Rybnik ul. Reymonta 2
13	świętokrzyskie	Kielce	25-510 Kielce ul. Piotrkowska 27
14	warmińsko-mazurskie	Elbląg	82-300 Elbląg ul. Teatralna 4
15	wielkopolskie	Ostrów Wielkopolski	63-400 Ostrów Wielkopolski ul. Wysocka 1B
16	zachodniopomorskie	Koszalin	75-950 Koszalin ul. Fałata 30

Ankieta
dla nauczycieli uczestniczących w projekcie

Prosimy o wypełnienie ankiety. Twoje wypowiedzi i uwagi dotyczące przebiegu projektu ułatwią nam zorganizowanie kolejnej edycji „Projektu z ZUS”. Można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź (maksymalnie 3).

1. Zaznacz najistotniejsze według Ciebie czynniki.
   Tematyka projektu i związane z nim działania wymagały:
   a) samodzielnej pracy,
   b) organizowania zajęć pozalekcyjnych,
   c) dodatkowych kontaktów z Zakładem Ubezpieczeń Społecznych, aby wyjaśnić wątpliwości,
   d) dodatkowego przygotowania merytorycznego,
   e) inne:

   .....

2. Co było najtrudniejsze w projekcie i dlaczego?

   .....

   .....

   .....

   .....

   .....

3. Czy jesteś zadowolona/zadowolony z udziału w projekcie?
   a) Tak (dlaczego?) .....

   .....

   .....

   b) Nie (dlaczego?) .....

   .....

   .....

   c) Nie mam zdania.

4. Czy chciałabyś/chciałbyś coś zmienić w przebiegu projektu?
   a) Tak (co i dlaczego?)

   .....

   .....

   .....

   b) Nie (dlaczego?)

   .....

   .....

   .....

   c) Nie mam zdania.

5. Wskaż najistotniejsze korzyści dla uczniów wynikające z udziału w projekcie. Można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź (maksymalnie 3).
   a) projekt inspirował do samodzielnego myślenia i pozyskiwania informacji z różnych źródeł,
   b) projekt umożliwiał zdobycie nowej wiedzy i umiejętności przydatnych w późniejszym życiu zawodowym uczniów,
   c) projekt pomógł zrealizować materiał z podstawy programowej,
   d) projekt zintegrował uczestniczącą w nim młodzież,
   e) inne:

   .....

   .....

6. Co Ci się najbardziej podobało w projekcie?

   .....

   .....

   .....

7. Co Ci się najbardziej NIE podobało w projekcie?

   .....

   .....

   .....

8. Młodzież, która uczestniczyła w projekcie:
   — była zainteresowana projektem
   — rozumiała cele projektu
   — w pełni realizowała zadania
   — motywowała się wzajemnie do wyjaśniania zagadnień

9. Czy weźmiesz udział w projekcie kolejny raz?

10. Chcesz dowiedzieć się więcej o:

    .....

    .....

    .....

Uwagi:

.....

.....

.....

.....

.....

Dziękujemy za wypełnienie ankiety.

Ankieta
dla uczniów uczestniczących w projekcie

Prosimy o wypełnienie ankiety. Twoje wypowiedzi i uwagi dotyczące przebiegu projektu ułatwią nam przygotowanie kolejnej edycji „Projektu z ZUS”.

Ankieta jest anonimowa.

1. Realizacja „Projektu z ZUS” była dla Ciebie (zakreśl odpowiednią cyfrę na skali)

nudna	mało interesująca	średnio interesująca	całkiem interesująca	bardzo interesująca
○	○	○	○	○

2. Czy tematyka lekcji i sposób prezentacji tematu były zrozumiałe i dobrze wprowadzały w temat ubezpieczeń społecznych?
   a) Tak.
   b) Nie (dlaczego? czego brakowało?).

   .....

   .....

   .....

3. Zaznacz najistotniejsze według Ciebie czynniki spośród wymienionych. Można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź (maksymalnie 3).
   Tematyka projektu i związane z nim działania wymagały od Ciebie:
   a) samodzielnej pracy pod kierunkiem nauczyciela,
   b) pomocy ze strony rodziców,
   c) poszukiwania dodatkowych informacji,
   d) zdobycia nowych umiejętności,
   e) inne:

   .....

   .....

4. Zaznacz najistotniejsze według Ciebie korzyści wynikające z udziału w projekcie. Można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź (maksymalnie 3).
   a) projekt inspirował do samodzielnego myślenia,
   b) projekt inspirował do szukania odniesień w najbliższym otoczeniu (rodzina, znajomi, sąsiedzi itd.) i rozmów na temat ubezpieczeń społecznych,
   c) projekt umożliwił zdobycie nowej praktycznej wiedzy i umiejętności przydatnych w późniejszym życiu zawodowym,
   d) projekt pozwala mi zrozumieć zagadnienia związane z ubezpieczeniem społecznym,
   e) inne:

   .....

   .....

   .....

5. Co było dla Ciebie najtrudniejsze w projekcie? (uzasadnij odpowiedź)

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

6. Co Ci się najbardziej podobało w projekcie?

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

7. Co Ci się najbardziej NIE podobało w projekcie?

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

8. Dokończ następujące zdania:
   a) W czasie pracy przy projekcie uświadomiłam/uświadomiłem sobie:

      . . . . . .

      . . . . . .

      . . . . . .

      . . . . . .

   b) Chciałabym/chciałbym dowiedzieć się więcej o:

      . . . . . .

      . . . . . .

      . . . . . .

      . . . . . .

   c) Chciałabym/chciałbym więcej lekcji z zakresu ubezpieczeń społecznych wyjaśniających:

      . . . . . .

      . . . . . .

      . . . . . .

      . . . . . .

Uwagi:

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

Dziękujemy za wypełnienie ankiety.

Zgoda na publikację prac wykonanych w ramach „Projektu z ZUS”, danych dziecka oraz na rozpowszechnianie wizerunku

Jako przedstawiciel ustawowy dziecka / opiekun prawny dziecka

. . . . . .
(imię i nazwisko dziecka)

uczącego się w. . . . . klasie w szkole . . . . . .

. . . . . .
oświadczam:

1. Prace wykonane i przekazane do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (ZUS) w ramach „Projektu z ZUS” (film, rolka, plakat, komiks) są rezultatem własnej, oryginalnej twórczości – w ramach pracy zespołu projektowego.
2. Prawa autorskie do pracy nie są obciążone żadnymi prawami ani zobowiązaniami na rzecz osób trzecich.
3. Prace nie naruszają praw osobistych i majątkowych osób trzecich.
4. Prace wykonane w ramach „Projektu z ZUS” mogą być wykorzystane w działalności informacyjno-promocyjnej oraz edukacyjnej prowadzonej przez ZUS bez ograniczeń, w dowolny sposób, w dowolnym terminie, w tym poprzez utrwalanie i zwielokrotnianie pracy w całości lub części dowolną techniką, w szczególności zapisu magnetycznego, komputerową lub za pomocą rzutnika, dystrybucję techniką cyfrową oraz w formie papierowej, rozpowszechnianie pracy przez publiczne udostępnienie, w tym na monitorach i w internecie, przesyłanie za pomocą sieci multimedialnej, komputerowej i teleinformatycznej, tłumaczenie, przystosowywanie oraz wprowadzanie zmian w pracy, w zakresie obrotu oryginałem albo egzemplarzami, na których pracę utrwalono – wprowadzenie do obrotu, użyczenie lub najem oryginału albo egzemplarzy, na co autor wyraża dobrowolnie zgodę.
5. Zgoda na wykorzystanie i publikację pracy jest nieodpłatna.
6. ZUS ma prawo dysponować pracami wykonanymi w „Projekcie z ZUS” również bez podania danych autora.

Wyrażam zgodę na publikację imienia i nazwiska dziecka w przypadku publikacji pracy w celach informacyjno-promocyjnych „Projektu z ZUS”.

Wyrażam zgodę, aby organizator utrwalał wizerunek mojego dziecka w formie fotografii, poddawał go obróbce graficznej i wielokrotnie, nieodpłatnie rozpowszechniał w swoich publikacjach informacyjno-promocyjnych o ubezpieczeniach społecznych, w formie papierowej i elektronicznej. Zastrzegam jednak, że zmiany te nie mogą zniekształcać wizerunku dziecka. Niniejsza zgoda nie jest ograniczona czasowo ani terytorialnie.

Oświadczam, że organizator poinformował mnie o możliwości wycofania w każdej chwili zgody na rozpowszechnianie wizerunku dziecka. Aby to zrobić, muszę napisać na adres: ODO@zus.pl.

Wiem, że:

- gdy wycofam zgodę, organizator niezwłocznie usunie wizerunek dziecka z publikacji, które na to pozwalają;
- wycofanie przeze mnie zgody nie ma wpływu na to, że przetwarzanie, które zostało przeprowadzone na podstawie mojej zgody, zanim ją wycofałem, było zgodne z prawem.

Oświadczam, że zapoznałem się z klauzulą informacyjną dotyczącą przetwarzania danych osobowych zgodnie z art. 13 i 14 RODO[1], zamieszczoną na stronie www.zus.pl/edukacja w zakładce [Szkoły podstawowe] → [Projekt z ZUS] → [Materiały].

. . . . . .

. . . . . .
(czytelny podpis przedstawiciela ustawowego lub opiekuna prawnego dziecka)

[1] RODO: rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE – ogólne rozporządzenie o ochronie danych (Dz. Urz. UE L 119 z 4.05.2016, str. 1)

Projekt z ZUS 2026 – zwycięska praca Hanny Duchnowskiej
ze Szkoły Podstawowej z Oddziałami Integracyjnymi nr 158 w Krakowie

PROJEKTY EDUKACYJNE ZAKŁADU UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH

EDUKACJA z ZUS

PROJEKT Z ZUS

Lekcje z ZUS

AKADEMIA UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH

ZUS | ZAKŁAD UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH

www.zus.pl/edukacja